

C.Ə.Əliyevin 1-ci dərəcəli «Vətənə xidmətə görə» ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2

Dərman vasitəsinin idxalı barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Sərəncamı

2

Milli Məclisdə Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il üçün hesabatı dinlənilib

3

TİBB

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

qəzeti

№ 05-06 (717) 31 mart 2021-ci il

Qəzet 1991-ci ildən nəşr olunur

www.tibbqazeti.az

Prezident İlham Əliyev: «Azərbaycan pandemiya ilə mübarizədə qlobal səyləri səfərbər edən ilk ölkələrdəndir»

2

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsində Türkiyə nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib

2

Səhiyyə Nazirliyinin baş endokrinoloqu: «Şəkərli diabet xəstələri mütləq COVID-19 peyvəndi vurdurmalıdır»

8

Azərbaycan MDB-də COVID-19 əleyhinə vaksinasıya səviyyəsinə görə liderdir

4

Афоризм

В молодости учатся, а в старости понимают.

Мария Эшенбах

Tel: (994 12) 530 15 15
530 41 67
530 41 68
Faks: (994 12) 530 44 44

ARASH
MEDICAL COMPANY

www.arash.az

C.Ə.Əliyevin 1-ci dərəcəli «Vətənə xidmətə görə» ordeni ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Azərbaycan Respublikasında səhiyyənin inkişafında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə Cəmil Əziz oğlu Əliyev 1-ci dərəcəli «Vətənə xidmətə görə» ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 30 mart 2021-ci il.

Dərman vasitəsinin idxalı barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Sərəncamı

Koronavirus (COVID-19) infeksiyasının Azərbaycan Respublikasının ərazisində yarada biləcəyi təhlükənin qarşısının alınması və bu sahədə immunizasiya tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə «Dərman vasitələri haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 6 fevral tarixli 528 nömrəli Fərmanının 2.1-ci bəndinə uyğun olaraq:

1. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi ilə GAVI ALLIANCE arasında imzalanmış dərman vasitəsinin tədarükünə dair 2020-ci il 18 sentyabr ta-

rixli Sazişə əsasən, İsveç Krallığının «AztraZeneca» şirkətinə məxsus 432 000 doza COVID-19 vaksini dərman vasitəsinin Azərbaycan Respublikasına idxalı 180 (yüz səksən) gün müddətində həyata keçirilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi bu Sərəncamdan irəli gələn məsələlərin həllini təmin etsinlər.

3. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

**Azərbaycan
Respublikasının Baş naziri
Əli ƏSƏDOV**

Bakı şəhəri, 11 mart 2021-ci il

Dərman vasitəsinin idxalı barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Sərəncamı

Koronavirus (COVID-19) infeksiyasının Azərbaycan Respublikasının ərazisində yarada biləcəyi təhlükənin qarşısının alınması və bu sahədə immunizasiya tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə «Dərman vasitələri haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 6 fevral tarixli 528 nömrəli Fərmanının 2.1-ci bəndinə uyğun olaraq:

1. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi ilə Rusiya Federasiyasının «HUMAN VACCINE» MMC şirkəti arasında imzalanmış dərman vasitəsinin tədarükünə dair təchizat Sazişinə əsasən, 300 000 (üç yüz min) doza «Sputnik V» dərman vasitəsinin Azərbaycan Respublikasına idxalı 180 (yüz səksən) gün müddətində həyata keçirilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi bu Sərəncamdan irəli gələn məsələlərin həllini təmin etsin.

3. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli ƏSƏDOV
Bakı şəhəri, 11 mart 2021-ci il

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsində Türkiyə nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov Türkiyə Səhiyyə Nazirliyinin beynəlxalq səhiyyə xidmətləri qurumunun idarə heyətinin sədri Salih Kənan Şahin, əməkdaşları Züleyha Balci, Üstün Murat Yıldız, eləcə də Türkiyə və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyinin sədri Hüseyn Böyükfırat ilə görüşüb.

Komitə sədri qonaqlara Azərbaycan səhiyyəsində aparılan islahatlar, görülən işlər barədə məlumat verib. Pandemiya dövründə COVID-19-a qarşı mübarizə tədbirləri haqqında danışan Əhliman Əmiraslanov bu işdə ölkəmizə göstərdiyi dəstəyə görə Türkiyə hökumətinə təşəkkürünü bildirib.

Görüşdə həmçinin Türkiyədən olan qonaqlarla icbari tibbi sığortanın tətbiqi, əczaçılıq və səhiyyə sahəsində əməkdaşlıq barədə müzakirələr aparılıb.

Prezident İlham Əliyev: «Azərbaycan pandemiya ilə mübarizədə qlobal səyləri səfərbər edən ilk ölkələrdəndir»

Azərbaycan Respublikası COVID-19 pandemiyası ilə mübarizədə qlobal səyləri səfərbər edən ilk ölkələrdən olub. Ötən il dövlətimiz hazırda sədrlik etdiyi iki beynəlxalq təşkilatın – Türk Şurasının və Qoşulmama Hərəkatının zirvə toplantılarının, eləcə də BMT Baş Assambleyasının dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində Xüsusi Sessiyasının keçirilməsinin təşəbbüskarı kimi çıxış edib. Bu təşəbbüslər bizim beynəlxalq həmrəyliyə və əməkdaşlığa sadiqliyimizi bir daha nümayiş etdirib.

Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının XIV onlayn Zirvə toplantısındakı çıxışında söyləyib.

«Pandemiyanın ilk günlərindən biz Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə sıx əməkdaşlıq edirik. Biz Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına 10 milyon dollar həcmində könüllü maliyyə yardımını etmişik. Azərbaycan koronavirusla əlaqədar

dünyanın 30-dan artıq ölkəsinə humanitar və maliyyə yardımı edib», — deyərək dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırıb.

Azərbaycanın yanvarın 18-dən peyvəndləmə prosesinə başladığını, regionda peyvəndləməyə start vermiş ilk ölkələrdən biri olduğunu bildirən Prezident deyib: «Biz vaksinlərin inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dövlətlər arasında qeyri-bərabər və ədalətsiz şəkildə bölünməsinə pisləyirik. Bəzi ölkələr özlərinin ehtiyacları ilə müqayisədə bir neçə dəfə çox həcmdə vaksin alır. Aydın ki, belə olduğu təqdirdə, bəzi ölkələrə peyvənd çatmayacaq».

Ölkəmizin bu məsələ ilə bağlı BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında Qoşulmama Hərəkatı adından qətnamə layihəsi ilə çıxış etməyi planlaşdırdığını qeyd edən Azərbaycan Prezidenti İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının üzv dövlətlərini həmin təşəbbüsü dəstəkləməyə çağırıb.

Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi çərçivəsində COVID-19 peyvəndinə bərabər çıxışa dair sənəd qəbul olunub

Azərbaycan Respublikasının Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi çərçivəsində təşkilatın Əlaqələndirmə Bürosu bütün ölkələrin COVID-19 peyvəndinə əlverişli şərtlərlə, zamanında, bərabər və universal çıxışının təmin olunması barədə kommünike sənədini yekdilliklə qəbul edib.

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti idarəsindən bildirilib ki, sənəddə Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələr beynəlxalq gündəmin ön vəzifə məsələlərindən olan COVID-19 peyvəndinə dövlətlərin bərabər və ədalətli çıxışının təmin edilməsi məsələsinə, bu xüsusda inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dövlətlər arasındakı qeyri-bərabərliyə diqqət yönəldilib.

Qoşulmama Hərəkatının üzvləri COVID-19-un sürətlə yayılmasının davam etməsi ilə bağlı dünyada dövlətlər arasında qeyri-bərabərliyin dərinləşməsindən, yoxsulluğun artmasından ciddi narahatlıqlarını ifadə edərək, pandemiyanın təsirlərini cavablandırmaq üçün qlobal səylərin gücləndirilməsində təşkilatın oynadığı önəmli rolunu vurğulayıblar.

COVID-19-a cavab olaraq Qoşulmama Hərəkatının Kontakt Qrupunun yaradılması və 2020-ci il mayın 4-də Zirvə görüşünün keçirilməsi, habelə sammitin qərarı əsasında üzv ölkələrin tib-

bi və humanitar ehtiyaclarına dair məlumat bazasının yaradılması və təşkilatın təşəbbüsü ilə BMT Baş Assambleyasının koronavirusla mübarizəyə həsr olunan xüsusi sessiyasının keçirilməsi qlobal təhdidlərin cavablandırılması üçün çoxtərəfliliyin gücləndirilməsinə Qoşulmama Hərəkatının dəyərli töhfəsi kimi qeyd edilib.

Büro üzvləri COVID-19 əleyhinə peyvəndlərin yüksək gəlirli və az gəlirli ölkələr arasında paylaşılmasında qeyri-bərabərliyin olmasından ciddi narahatlıq ifadə ediblər. Belə ki, peyvənd başlanıldıqdan bütün peyvəndlərin 90 faizi yüksək və orta gəlirli ölkələrdə cəmləşib, az gəlirli ölkələr isə peyvəndə çıxış əldə etməkdə geri qalırlar. Bununla əlaqədar olaraq, Büro inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrin əlverişli şərtlərlə, bərabər və ədalətli şəkildə peyvəndlə təmin olunmasına çağırıb.

Qoşulmama Hərəkatının Əlaqələndirmə Bürosu həmçinin bütün beynəlxalq təşkilatları və aidiyyətli tərəfləri peyvəndlərin istehsalı, paylaşılması və ədalətli şəkildə qiymətləndirilməsində şəffaflığı təmin etməyə çağırıb.

Əlaqələndirmə Bürosunun kommünike sənədini qəbul etməsi hazırda dünyanın üzvləşdiyi ağır pandemiya ilə mübarizədə beynəlxalq ictimaiyyətin səylərinə Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyinin önəmli töhfəsidir.

Milli Məclisdə Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il üçün hesabatı dinlənilib

Milli Məclisin yaz sessiyasının növbəti plenar iclasında Nazirlər Kabinetinin 2020-ci ildə fəaliyyətinə dair hesabatı dinlənilib.

İclası açan Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova deyib ki,

2020-ci il ölkəmizin dövlətçilik və müstəqillik tarixinin ən şərəfli səhifələrindəndir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə xalqımızın apardığı Vətən müharibəsi Zəfərlə başa çatıb. Azərbaycanın əzəli tarixi torpağı olan Qarabağın işğaldan azad edilməsi ölkəmizin qarşısında tamamilə yeni perspektivlər açıb. Sədr qeyd edib ki, 2020-ci ildə bütün dünya, o cümlədən Azərbaycan COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə şəraitində yaşayıb. Buna baxmayaraq, ölkəmiz bu ağır vəziyyətdən nisbətən az itkilərlə çıxıb. Koronavirusedən əziyyət çəkən insanlara, bəzi əhali qruplarına ünvanlanan irimiqyaslı sosial paket icra olunub. Mühəribənin, koronavirusla mübarizənin böyük maliyyə vəsaitləri tələb etdiyi, həmçinin sərt karantin rejiminin və aşağı neft qiymətlərinin mövcudluğu şəraitində ölkəmizin valyuta ehtiyatları qorunub saxlanılıb və hətta artırılıb.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədovun Nazirlər Kabinetinin 2020-ci ildə fəaliyyətinə dair hesabatı dinlənilib.

Baş nazir ilin əlamətdar hadisələrindən söz açıb, bildirib ki, 2020-ci il COVID-19 pandemiyasının yaratdığı fəsadlara baxmayaraq, bir sıra mühüm siyasi, iqtisadi və sosial hadisələrlə yadda qalıb. Bunlardan Vətən müharibəsini, VI çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə demokratik şəraitdə keçirilmiş seçkiləri qeyd edib, strateji layihələrin icrasından, sosial-iqtisadi və digər islahatlardan danışılıb.

Əli Əsədov xatırladı ki, ötən il bütün dünyanı bürümüş koronavirus pandemiyası ilə mübarizə və onun neqativ təsirlərinin aradan qaldırılması məqsədilə davamlı tədbirlər həyata keçirilib. Bu xəstəliyə qarşı mübarizənin səmərəli və koordinasiyalı şəkildə aparılması üçün Prezidentin Sərəncamı ilə Operativ Qərargah yaradılıb. Dövlət başçısının tapşırığına əsasən, dövlətin bütün im-

kan və resursları xəstəliklə mübarizəyə yönəldilib, vətəndaşlarımızın sağlamlığının qorunmasına səfərbər edilib. Ölkədə maska və dərman qıtlığı aradan qaldırılıb, laboratoriyaların sayı artırılıb, testlərin təchizatı təşkil olunub,

etməklə 2021-ci ildə də mərhələli olaraq davam etdiriləcək.

Hökumətin hesabatında ölkəmizdə digər sahələr üzrə görülmüş işlər haqqında da məlumat verilib.

Müzakirələrdə Milli Məclisin

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq Komitəsinin sədri Tahir Mirkişili hesabat barədə fikirlərini bildirərək diqqətə çatdırıb ki, ötən ilin 1-ci rübünün iqtisadi göstəriciləri əvvəlcədən planlaşdırılmış yüksək inkişaf proqnozlarına uyğun olsa da, COVID-19 pandemiya-

sının dünyada, o cümlədən Azərbaycanda geniş yayılması şəraitində dövlət başçısı İlham Əliyevin göstərişi ilə vətəndaşların sağlamlığı əsas meyar kimi seçilib. Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın birbaşa rəhbərliyi ilə həyata keçirilən tədbirlər epidemiyanın yayılma səviyyəsi ni kəskin azaltmaq və itkiləri minimuma endirməklə yanaşı, iqtisadiyyatımızın da gözlənilən itkilərinin azaldılması ilə nəticələnilib. 2020-ci ildə Azərbaycan 3 cəbhədə – pandemiya ilə, qlobal böhran və işğalçı Ermənistan ilə mübarizə aparıb və bunun üçün kifayət qədər resurslarını səfərbər edib.

Komitə sədri bildirib ki, koronavirus pandemiyası ilə mübarizə sahəsində təxirəsalınmaz tədbirlərin görülməsi üçün qısa bir müddətdə büdcə vəsaitləri səfərbər edilərək maliyyə təminatının yaradılması öz təsirini göstərib. Pandemiyanın yaratdığı problemlərə baxmayaraq, strateji layihələrin icrası, iqtisadi, sosial və institusional islahatların həyata keçirilməsi, ordu quruculuğu və hərbi potensialın gücləndirilməsi sahəsində görülən işlər müsbət qiymətləndirilməlidir.

Sonra hesabatla bağlı münasibətlərini bildirən Milli Məclisin komitə sədrləri Sadiq Qurbanov, Tahir Rzayev, Əhliman Əmiraslanov sənədi yüksək qiymətləndiriblər.

Müzakirələr zamanı çıxış edən Milli Məclis sədrinin birinci müavini Əli Hüseynli, sədr müavini Fəzail İbrahimli, deputatlar Səvinc Fətəliyeva, İlham Məmmədov, Azay Quliyev, Vahid Əhmədov, Rəşad Mahmudov, Qənirə Paşayeva, Sədaqət Vəliyeva və digərləri hesabat barədə fikirlərini açıqlayıblar, 2020-ci ildə Nazirlər Kabinetinin fəaliyyətini yüksək qiymətləndiriblər.

Baş nazir Əli Əsədov deputatlar tərəfindən qaldırılan məsələlərə münasibət bildirdikdən sonra hesabat səsə qoyularaq nəzərə alınıb.

BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında Azərbaycanın təşəbbüsü ilə COVID-19-la bağlı qətnamə qəbul edilib

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) İnsan Hüquqları Şurasının 46-cı sessiyası çərçivəsində Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində Azərbaycanın təşəbbüsü ilə irəli sürülən «COVID-19 əleyhinə peyvəndlərə bərabər, məqbul qiymətə, vaxtında və universal əlçatanlığın təmin edilməsi» adlı qətnamə qəbul olunub.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən verilən məlumata görə, sənəd inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dövlətlər arasında COVID-19 əleyhinə peyvəndlərin ədalətsiz və qeyri-bərabər bölüşdürülməsinin insan hüquqlarından istifadəyə mənfi təsirinə diqqətə çəkir və bunun pandemiyanın tamamilə aradan qaldırılmasında, eləcə də BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Gündəliyində nəzərdə tutulan məqsədlərə nail olunmasında başlıca əngəllərdən biri olduğunu vurğulayır. Qətnamədə bildirilir ki, pandemiyanın ləğvi üçün qlobal həmrəylik və çoxtərəfli əməkdaşlıq xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu xüsusi Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təşəbbüsü ilə 3-4 dekabr 2020-ci il tarixində keçirilmiş BMT Baş Assambleyasının COVID-19 pandemiyasına həsr olunan xüsusi sessiyasının əhəmiyyəti qeyd olunur.

Qətnamə BMT üzv dövlətlərini və digər əlaqədar qurumları (beynəlxalq təşkilatlar, özəl sektor təmsilçiləri, vətəndaş cəmiyyəti üzvləri və s.) COVID-19 əleyhinə peyvəndlərin bütün dövlətlər arasında ədalətli bölüşdürülməsini təmin etmək istiqamətində müvafiq tədbirlər görməyə çağırır. Eyni zamanda, peyvəndlərin ədalətli bölüşdürülməsini dəstəkləmək məqsədilə yaradılmış beynəlxalq təşəbbüslərə, o cümlədən COVAX təşəbbüsünə dəstək ifadə edən bu sənəd, bütün dövlətlərdən peyvəndlərin digər ölkələrə ixracı ilə bağlı mövcud olan lazımsız əngəlləri aradan qaldırmağı tələb edir.

Qətnaməyə ümumilikdə 133 dövlət həmmüəlliflik edib ki, bu da BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında qəbul olunan qətnamələr üçün olduqca yüksək göstəricidir. Həmmüəlliflər sırasında dünyanın fərqli regionlarında yerləşən, iqtisadi göstəriciləri kəskin fərqlənən və fərqli siyasi qruplaşmalara məxsus olan ölkələr təmsil edilir. Qətnamənin ərsəyə gəlməsində konsensusa nail olunması üçün Cenevrədə BMT-nin İnsan Hüquqları Şurası çərçivəsində uzun müddət danışıqlar aparılıb.

Qeyd edək ki, qətnamə ölkə başçısının fevralın 1-də Azərbaycan Televiziyasına verdiyi müsahibəsində Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyinin COVID-19 əleyhinə peyvəndlərin dünya miqyasında ədalətsiz və qeyri-bərabər bölüşdürülməsinə laqeyd qalmayacağı ilə bağlı ifadə etdiyi mövqeyə uyğun olaraq irəli sürülmüşdü və əldə edilmiş nəticəyə əsasən demək olar ki, ölkə başçısının pandemiya ilə bağlı əvvəlki təşəbbüsləri kimi, bu təşəbbüs də qısa müddət ərzində qlobal dəstək qazandı.

Məlumat üçün bildirək ki, ölkə başçısının təşəbbüsünə uyğun olaraq, qətnamədən əvvəl 2021-ci il martın 5-də Qoşulmama Hərəkatının Nyu-York şəhərində fəaliyyət göstərən Əlaqələndirmə Bürosu tərəfindən də müvafiq mövzuda Komünikə qəbul edilib.

Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi COVID-19 pandemiyasına qarşı qlobal mübarizədə çoxtərəfli səylərin mərkəzində olmağa davam edir.

ÜST Baş direktoru Azərbaycana təşəkkür edib

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Baş direktoru Tedros Adhanom Gebreyesus BMT-nin Cenevrə Bölməsi və digər beynəlxalq təşkilatlar yanında Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinin təşkilatçılığı ilə baş tutan, Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərin səfirləri ilə videoformatda keçirilən müzakirələrə qatılıb. ÜST rəhbəri bu barədə öz «Twitter» hesabında paylaşım edib.

Müzakirələrin məhsuldar keçdiyini bildirən Tedros Gebreyesus hazırda Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edən Azərbaycana koronavirusla bağlı BMT-nin xüsusi sessiyasının keçirilməsinə və BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında peyvəndlərə ədalətli çıxışın təmin edilməsi ilə bağlı qətnamənin irəli sürülməsinə görə təşəkkür edib.

Norveçin «Equinor» Enerji şirkəti Azərbaycan COVID-19 pandemiyası zamanı səhiyyə işçiləri üçün yaradılmış rəqəmsal səhiyyə platformasının yenilənməsinə 25 min ABŞ dolları məbləğinə də yatırım edib.

Bu barədə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) İnkişaf Proqramının (İP) rezident nümayəndəsi Alessandro Frakassetti və «Equinor Apsheron AS»-in ölkə üzrə rəhbəri Favad Qurayşinin görüşü zamanı elan edilib. BMT-nin İnkişaf Proqramının Bakıdakı nümayəndəliyindən bildirilib ki, görüşdə Azərbaycanda dayanıqlı inkişafı bağlı irəliləyiş üçün gələcək əməkdaşlıq imkanları ilə bağlı Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Onlayn platforma Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən BMT İP-nin dəstəyi ilə hazırlanıb və ölkəyə pandemiya ilə mübarizədə yardımçı olmaq məqsədi daşıyır.

Platforma səhiyyə işçilərinə ödənişsiz onlayn təlimlər və

Səhiyyə Nazirliyi, BMT İP və «Equinor» şirkəti COVID-19 ilə birgə mübarizədə rəqəmsal səhiyyəyə təkan verir

sertifikasiya proqramları təklif edir. Hazırda platformada 55 kurs mövcuddur və təlim mövzularına infeksiyaların qarşısının alınması, COVID-19 və digər kəskin tənəffüs infeksiyalarının diaqnozu və müalicə olunması, eləcə də bir sıra digər tədris resursları daxildir. Bu günə qədər 500 səhiyyə işçisi kurslar üçün qeydiyyatdan keçib.

«Equinor» şirkəti tərəfindən göstərilən əlavə maliyyə dəstəyi səhiyyə işçilərinin hazırda ehtiyacı olan 4 əlavə kurs üçün istifadə olunacaq. Bunlar «İntensiv terapiya şöbəsində mexaniki ventilyasiya və tənəffüs dəstəyi», «Çətin intubasiya da daxil olmaqla, müxtəlif intubasiya texnikaları», «Respirator müalicə və tibbi palatalarda oksigen dəstəyi» və «COVID-19 xəstələrində antibiotik müalicəsinin tətbiqi» mövzularında təlimlərdir.

Kurslar Səhiyyə Nazirliyi və

BMT İP tərəfindən hazırlanacaq və yekunda kursları uğurla tamamlayan tibb işçilərinin sertifikatlaşdırılması üçün kursda əldə edilən nəticələr nəzərə alınacaq. Bundan əlavə, komandalar tibb işçilərinin ən ağır COVID-19 hallarını aradan qaldıra bilməsinə və həyatını xilas edə bilməsinə hazırlıq məqsədilə simulyasiya platforması üzərində

işləməyə başlayıblar.

BMT İP-nin rezident nümayəndəsi Alessandro Frakassetti bu təşəbbüsü ictimai səhiyyə xidmətlərinin inkişafı istiqamətində özəl sektorun görə biləcəyi işlərə nümunə olaraq göstərib.

«Biznesin dəstəyi, dövlətlə özəl sektorun əməkdaşlığı COVID-19-a qarşı dayanıqlı cavab

tədbirlərinin təşkil olunması və daha yaxşı bərpa işlərinin təmin edilməsi baxımından çox vacib faktorlardır. Bizim bu gün yatırım etdiyimiz yeniliklər daha dayanıqlı cəmiyyətlər qurmağımıza kömək edəcək», – deyərək Frakassetti bildirib.

«Equinor» şirkətinin Azərbaycan üzrə rəhbəri Favad Qurayşi isə söyləyib ki, COVID-19 pandemiyası bütün dünyada insanlar üçün ciddi çətinliklər yaradıb, ona görə bu gün insanların qayğısına qalmaq həmişəkindən daha önəmlidir: «Qlobal fəvqəladə vəziyyətin miqyası həddindən artıq böyükdür. Bu, fərdləri və cəmiyyətləri ciddi təzyiqə məruz qoyur. BMT İP-nin dəstək olduğu bu layihəyə bizim də töhfə verməyimiz «Equinor» şirkətinin COVID-19 pandemiyasına qarşı cavab tədbirlərinə necə dəstək ola biləcəyinin aydın nümunəsidir».

Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin məlumatı

«Azərbaycan Respublikasında COVID-19 xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasia Strategiyası»na uyğun olaraq hazırda 50 yaş və daha yuxarı şəxslərin COVID-19 xəstəliyinə qarşı vaksinasiası həyata keçirilir.

Sözügedən şəxslər <<https://randevu.its.gov.az>> saytına daxil olaraq, «COVID-19 vaksin randevu» elektron xidmətindən istifadə etməklə koronavirus xəstəliyi əleyhinə vaksinasia üçün onlayn qayda-də növbə götürməlidirlər.

Lakin bəzi vətəndaşlar koronavirus xəstəliyi əleyhinə vaksinasia üçün onlayn növbə götürmədən, birbaşa olaraq tibb müəssisəsinə müraciət edirlər. Bu da, təbii olaraq, tibb müəssisələrində sıxlığa səbəb olur. Tibb müəssisələrinin əməkdaşları növbədən kənar müraciət edən yaşlı nəslin nümayəndələrini hörmət əlaməti olaraq geri qaytar-mamaq üçün onlara da xidmət göstərməli olurlar.

Bu barədə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin birgə məlumatında deyilir.

Məlumatda bildirilir ki, peyvənd məntəqələrində sıxlığın yaranmasına digər bir səbəb onlayn növbə xidmətindən istifadə edən bəzi şəxslərin qeyd edilən randevu vaxtından tez və ya gec müəssisəyə gəlməsi olur.

«Bu cür halların baş verməməsi üçün vətəndaşlarımızdan bir daha xahiş edirik ki, koronavirus xəstəliyi əleyhinə vaksinasia üçün <<https://randevu.its.gov.az>> saytıdan onlayn qaydada növbə götürsünlər və təyin olunan vaxta uyğun məntəqəyə yaxınlaşsınlar.

Elektron xidmət vasitəsilə qeydiyyatdan keçməkdə çətinlik çəkən şəxslər isə ərazi üzrə poliklinikaya zəng edə bilərlər. Bu zaman onlara qeydiyyatçı-lar tərəfindən onlayn növbənin götürülməsi üçün dəstək göstərilir,» – deyərək məlumatda qeyd edilir.

Martın 31-dək Azərbaycan Respublikasında 547541 nəfər yeni koronavirus (COVID-19) infeksiyası əleyhinə peyvəndlənmə prosesində iştirak edib. Tək bir gündə 26573 nəfərə COVID-19-a qarşı vaksin vurulub.

Qeyd edək ki, dünyanın bir çox ölkəsində ötən ilin dekabrından əhalinin koronavirus infeksiyasına qarşı peyvəndlənməsinə başlanıb. Azərbaycanda vaksinasia prosesinə yanvarın 18-də start verilib və hazırda ölkəmizin bütün regionlarında o, sürətlə və uğurla davam edir. İndi bu prosesin 3-cü mərhələsi həyata keçirilir.

MDB dövlətlərində koronavirusa qarşı peyvəndləmənin səviyyəsi barədə məlumatlara əsasən, Azərbaycan bu baxımdan bu ölkələr arasında lider mövqelərdədir – biz həm bu bölgədə peyvəndləməyə ilk başlayan ölkələrdən biriyik, həm də peyvənd olunma həcminə və sürətinə görə onların əksəriyyətini qabaqlayıq.

Belə ki, açıq mənbələr-

Azərbaycan MDB-də COVID-19 əleyhinə vaksinasia səviyyəsinə görə liderdir

dən alınan statistik məlumatlarda martın 26-na olan duruma görə, Azərbaycanda 518 867 nəfər, yəni əhalinin 5,2 faizi, ikinci mövqedə olan Rusiyada isə 6,3 milyon nəfər, yəni əhalinin

4,3 faizi peyvənd olunmuşdu. Bu göstərici Belarusda 2 faiz təşkil edir, Moldova, Qazaxıstan və Ukraynada heç 1 faiz səviyyəsinə çatmır. Qonşu Gürcüstan COVAX təşəbbüsü vasitəsilə 72 400 doza peyvənd əldə etmək imkanına malikdir, lakin cəmi 5 min nəfər peyvənd olunub. Ermənistanda isə vaksinasia hələ başlamayıb.

Hər 100 nəfərə düşən

nı sübut edir.

Qeyd edək ki, hazırda Milli Peyvəndləmə Strategiyasına uyğun olaraq, sifariş edilmiş 4 milyon doza «CoronaVac» peyvəndi vasitəsilə risk qruplarına aid şəxslərin peyvəndlənməsi aparılır.

Bundan başqa, GAVI (Vaksin və İmmunizasiya üzrə Qlobal Alyans) təşkilatının Kommunikasiya üzrə baş meneceri Rozi Qrivsin

bildirdiyinə görə, ilkin olaraq aprelin 5-də Koreyadan «AstraZeneca» şirkətinə məxsus 84 min doza COVID-19 vaksinini Azərbaycanla göndəriləcək: «Vaksin təqribən 5-6 gün ərzində ölkəyə gətirilməsi təmin olunacaq. Eləcə də 8 həftə ərzində Azərbaycana 218 790 doza «Pfizer-BioNTech» vaksinləri ayrılacaq».

Qeyd edək ki, ümumilikdə «AstraZeneca» şirkətinin 432 min doza COVID-19 vaksininin may ayının sonuna qədər Azərbaycan Respublikasına idxalı nəzərdə tutulub.

Koronavirusun yeni mutasiyalarının əmələ gəlməsi və bir sıra ölkələrdə yeni yoluxma dalğasının yaranması şəraitində peyvəndləmənin rolu artır. Vaksinasia-yanın köməyi ilə bütün əhali, xüsusilə də risk qrupuna aid insanlar arasında fəsadlaşma, xəstəxanaya yerləşdirmə və ölüm səviyyələrini azaltmaq mümkün olacaq.

Tibb müəssisələrində infeksiyaların profilaktikası və nəzarət tədbirləri qiymətləndirilib

Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun (ADHTİ) Terapiya kafedrasının əməkdaşları Türkiyənin Marmara Universitetinin Ailə Təbibi kafedrasının professoru Mehmet Akman ilə birlikdə Şamaxıda Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən həyata keçirilən «PROACT» qayğı təlim proqramı: İlkin səhiyyə

yədə xronik xəstəliklərin idarə olunması» kursunda təlimçi qismində iştirak ediblər.

İnstitutun mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, kursun əsas məqsədi kardiometabolik riskin qiymətləndirilməsi və hipertenziyanın idarə olunması ilə əlaqəli bilik və bacarıqları inkişaf etdirmək, ağırlaş-

maların riskini azaltmaq və arterial təzyiq nəzarətin yaxşılaşdırılması üçün lazım olan bacarıqları formalaşdırmaqdan ibarət olub.

ADHTİ-nin Terapiya kafedrasının dosentləri Natəvan İsmayilova və Nərgiz Hüseynova, assistent Ağabacı Musayeva kursda müxtəlif mövzularda təqdimatlarla çıxış edib, ilkin səhiyyə işçiləri və qurumlar arasında qarşılıqlı əlaqə və ünsiyyəti artırmaq məqsədilə qarışıq qruplarda təlimlər aparıblar.

ÜST COVID-19-un yaranma səbəbi üzrə hesabatını açıqlayıb

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) koronavirus epidemiyasının yaranma səbəblərinə dair hesabatını dünya ictimaiyyətinin diqqətinə təqdim edib.

Yanvar ayında Çinə səfər etmiş ekspert qrupunun rəylərinin də yer aldığı hesabatda epidemiyanın mənbəyinə dair ehtimallara aydınlıq gətirilib. Hesabatda göstərilib ki, SARS-CoV-2 virusu ilkin olaraq yarasalarda yaranıb və insana birbaşa deyil, aralıq daşıyıcı olan digər heyvanlar üzərindən keçib. ÜST pandemiyasının yaranma səbəbi kimi «laboratoriya qəzası» tezisinin mümkünlük ehtimalını olduqca aşağı qiymətləndirib.

Ekspert heyətinin tərkibində zooloqlardan epidemioloqlara qədər müxtəlif ixtisaslar üzrə mütəxəssislər iştirak ediblər. Onlar Çinin Uhan vilayətində yerli həmkarları ilə birlikdə epidemiyanın başlanğıc nöqtəsinin nədən ibarət olmasına dair ehtimal olunan fərziyyələri araşdırıblar.

Yekun rəydə virusun yarasalardan başqa bir heyvana və onlardan da insanlara keçməsi ehtimalının daha yüksək səviyyədə olduğu qeyd edilib. Aralıq daşıyıcının hansı heyvan növünün

olması barədə isə elmi dairələrdə ortaq fikir yoxdur və hesabatda da bu suala aydınlıq gətirilməyib.

Daha əvvəl bildirilmişdi ki, beynəlxalq missiya koronavirus infeksiyasının insana yoluxmasının dörd versiyası üzərində işləyib – onun insana heyvandan, aralıq bənd vasitəsilə, dondurulmuş məhsullardan, həmçinin laboratoriyada baş verən insidentə görə ötürülməsi fərziyyələri təhqiqlənib.

ÜST-nin Uhandada virusun mənbəyinin öyrənilməsi üzrə missiyasında iştirak etmiş Çin ekspertlər qrupunun rəhbəri Lyan Vannyan «Global Times» qəzetinə müsahibəsində bildirib ki, laboratoriyadan sızma artıq koronavirusun yayılmasının versiyası olaraq qəbul edilməyəcək. O əlavə edib ki, əvvəldən də bu fərziyyənin ehtimalı çox az idi, indi isə yalnız yeni sübutlar ortaya çıxdığı təqdirdə ÜST ekspertləri bu versiyaya qayıda bilərlər.

Lyan Vannyan deyib ki, Çinli və xarici ekspertlər daha dörd bənd üzrə razılığa gəliblər: COVID-19 xəstəliyinin ən erkən hadisəsi dekabrın 8-də qeydə alınıb; Uhandada «Huanan» dəniz məhsulları bazarı xəstəliyin baş verməsində mühüm rol oynayır; dondurulmuş məhsulların tədarükü koronavirusun yayılmasına təsir göstərə bilər; virus heyvan mənbəsidir və çox güman ki, insana aralıq bənd vasitəsilə ötürülüb.

Qeyd edək ki, 2019-cu ilin sonunda dünyada sürətlə yayılmağa başlayan COVID-19 koronavirusuna yoluxanların sayı 127 milyon nəfəri ötürüb, 2,78 milyon nəfər isə bu virusla əlaqədar həyatını itirib.

Səhiyyədə innovativ ideyaların tətbiqi üzrə vebinar keçirilib

Azərbaycan Tibb Universiteti (ATU) və Təbriz Tibb Elmləri Universiteti arasında hər iki ali təhsil ocağının rektorlarının iştirakı ilə səhiyyədə innovativ ideyaların tətbiqinə həsr edilmiş vebinar keçirilib.

malar istiqamətində əməkdaşlığın davam etdirilməsini çox sevindirici hal kimi qiymətləndirən ATU rektoru bu sahədə müştərək işlər aparılması üçün zəmin olduğunu deyib.

Təbriz Tibb Elmləri Uni-

versitetinin rektoru, professor Məhəmməd Hüseyn Səmi çıxışında səhiyyə sahəsində innovasiyalarla bağlı əməkdaşlığın aparılmasının, birgə layihələrin hazırlanmasının, universitetlər üçün innovasiya mərkəzlərinin qurulmasının vacibliyini qeyd edib. Rektor Təbriz Tibb Elmləri Universiteti ilə ATU arasında uzunmüddətli əməkdaşlıq münasibətlərinin mövcud olması və son illər bu bağların daha da güclənməsindən məmnunluğunu ifadə edib. M.H.Səmi in-

novasiya mərkəzinin köməyi ilə bu əməkdaşlığın daha yüksək səviyyəyə qaldırılacağına əmin olduğunu söyləyib.

Təbriz Tibb Elmləri Universitetinin Səhiyyənin İnkişafı və İnnovasiyalar Mərkəzinin rəhbəri professor Soodabeh Davaran çıxışında mərkəzin fəaliyyəti haqqında məlumat verib. İlk beynəlxalq vebinarın məhz Azərbaycan Tibb Universiteti ilə keçirilməsindən məmnunluq duyduğunu bildiren professor S.Davaran qeyd edib ki, İranda belə mərkəz ilk dəfə məhz Təbriz Tibb Elmləri Universitetində, səhiyyənin inkişafının təmin edilməsi məqsədilə yaradılıb. S.Davaran gələcəkdə Azərbaycan Tibb Universitetində də belə bir mərkəzin təşkili üçün əməkdaşlığa hazır olduqlarını bildirib.

Daha sonra vebinarla səhiyyənin inkişafında innovasiyaların tətbiqi ilə bağlı təlimlərin təşkili və müəyyən xidmətlərin təqdim olunması məsələləri müzakirə olunub. Toplantıda həmçinin ixtisasartırmaya həsr edilən seminar, konfrans və simpoziumların təşkili üzrə qarşılıqlı əməkdaşlıq, startapların reallaşdırılması ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb. Birgə konqreslər, təlimlər və yay məktəblərinin təşkilinin, universitetlər arasında innovasiyaların tətbiqinə dair mütəmadi müzakirələr aparılmasının vacibliyi vurğulanıb.

Analitik Ekspertiza Mərkəzi ÜST-nin Milli Laboratoriyalar Şəbəkəsinə üzv qəbul olunub

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzi (AEM) tibb sahəsində müasir inkişaf tendensiyalarından xəbərdar olmaq və yenilikləri tətbiq etmək üçün Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) ilə sıx əməkdaşlıq qurur. Bu işbirliyinin təzahürü kimi, AEM ÜST-nin Bioloji preparatlar üzrə Milli Nəzarət Laboratoriyaları Şəbəkəsinə üzv qəbul olunub.

Qeyd edək ki, ÜST-nin həmin Laboratoriyalar Şəbəkəsi 2016-cı ildə Niderlandda keçirilən müşavirədə prekvifikasiya edilmiş peyvəndlərin sınağına məsul 21 milli peyvənd nəzarəti laboratoriyasının nümayəndələri tərəfindən yaradılıb.

Bu qurumla əməkdaşlıq AEM-in Keyfiyyətin yoxlanılması laboratoriyası üçün geniş təcrübə mübadiləsi imkanını verəcək.

ATU və Heydelberq Universiteti birgə seminar keçirib

Azərbaycan Tibb Universitetinin (ATU) Tədris Cərrahiyyə Klinikası ilə Almanyanın Heydelberq Universitetinin Manhaym Tibb Mərkəzinin Cərrahiyyə Klinikasının əməkdaşlarının birgə iştirakı ilə növbəti seminar təşkil olunub.

Onlayn formatda keçirilən tədbir kolorektal cərrahiyyədə müasir yanaşmalara həsr edilib. Toplantıda bağırsağ xərçəngi ilə bağlı yeni cərrahi metodlar, dünyada və ölkəmizdə kolorektal cərrahiyyənin vəziyyəti, bu sahədə tibbin son yenilikləri barədə müzakirələr aparılıb.

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının direktoru, professor Surxay Hədiyev, Ümumi cərrahiyyə kafedrasının müdiri Elçin Ağayev və kafedranın əməkdaşı Elman Əzimov kolorektal cərrahiyyədə azərbaycanlı həkimlərin təcrübəsi haqqında çıxış ediblər. Hər iki tərəfdən iştirak edən mütəxəssislər kolorektal xəstəliklərin müalicəsində yeni yanaşmalar barədə fikirlərini açıqlayıblar.

Tədbir Azərbaycan Tibb Universiteti və Almanyanın Heydelberq Universitetinin Manhaym Tibb Mərkəzinin cərrahiyyə klinikaları arasında imzalanmış memorandum çərçivəsində təşkil olunub. Bu sənəd hər iki klinikanın əməkdaşları arasında müxtəlif formatlı əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Bu qəbildən müzakirələrin gələcəkdə də davam etdirilməsi planlaşdırılır.

Səhiyyə Nazirliyi ölkəmizdə daha bir peyvəndin istifadəsinə icazə verdi

Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi Rusiya Federasiyasının istehsalı olan «Sputnik V» peyvəndini ölkəmizdə istifadə üçün təsdiq edib.

Bu barədə nazirliyin mətbuat xidmətindən bildirilib.

Bu peyvənd artıq 50-dən

çox ölkədə qeydiyyatda alınıb və COVID-19 infeksiyasına qarşı müvəffəqiyyətlə istifadə olunmaqla yüksək effektivlik göstərir. Rusiyada 6 milyondan çox insan «Sputnik V» vaksini ilə peyvənd olunub.

Yaxın zamanda bu peyvəndin ölkəmizə gətirilməsi barədə danışıqlar aparılır.

«İnfeksiyaların profilaktikası və nəzarət» üzrə ÜST-nin seminarı keçirilib

COVID-19 infeksiyasının yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Avropa üzrə re-

yasına qarşı əks-epidemik tədbirlər, xəstələrə evdə qulluq haqqında onlayn təlimlər təşkil edildiyini bildirib. Qeyd olunub ki, PROACT layihəsi çərçivə-

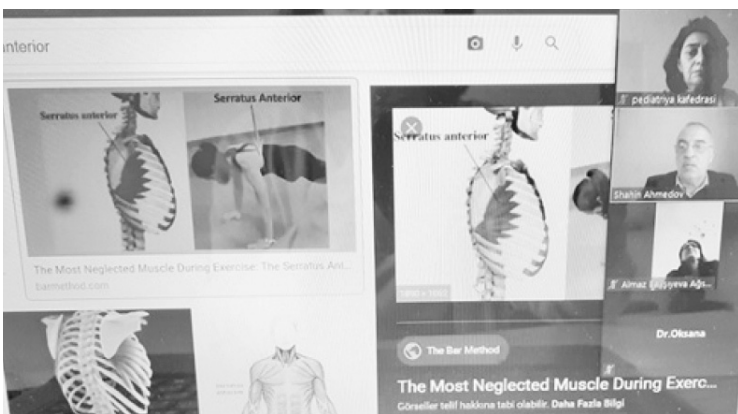
gional ofisinin Sağlamlıq üçün Həmrəylik Təşəbbüsü layihəsi çərçivəsində «İnfeksiyaların profilaktikası və nəzarət» üzrə seminarı keçirilib.

Tədbirdə iştirak edən Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Mikrobiologiya və epidemiologiya kafedrasının müdiri, dosent Nigar Mütəllibova institutun əməkdaşlarının COVID-19 infeksiyasına qarşı mübarizədə iştirakı haqqında məlumat verib. O, ötən il mart-aprel aylarında Mikrobiologiya və epidemiologiya kafedrasında 384 həkim, 529 tibb bacısı, aprel-də Terapiya, ailə təbabəti, yoluxucu xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları tərəfindən 820 həkim və 510 orta tibb işçisi, iyunda Bakının 79 poliklinikasından 2100 həkim və orta tibb işçisi üçün COVID-19 infeksi-

sində institutun ayrı-ayrı kafedralarında COVID-19-la əlaqədar mühazirə və seminarlar indi də davam edir.

Toplantıda ÜST-nin ekspertləri tərəfindən hazırlanmış COVID-19 epidemiyası zamanı infeksiyalara nəzarət və profilaktikaya aid geniş sorğuda tibb işçilərinin infeksiyon nəzarət haqqında biliklərinin artırılması məsələləri ilə əlaqədar suallara cavab verilib. Müzakirələr COVID-19 xəstəliyi zamanı infeksiyalara nəzarət və profilaktika mövzusunun həkimlərə və orta tibb işçilərinə davamlı tibbi təhsil çərçivəsində əyani və distant təlimlər şəklində çatdırılması, milli tədris proqramında həmin mövzuların mövcudluğu, tədrisin effektivliyinin monitorinq sistemi, simulyasiya texnologiyaların, multimodal strategiyaların tətbiqi və s. mövzuları əhatə edib.

Uşaqlarda qamət pozuntuları üzrə vebinar keçirilib

Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Pediatriya kafedrası «Uşaqlar arasında geniş yayılan sümük-oynaq sistemi xəstəlikləri» mövzusunda kurs çərçivəsində «Uşaqlar arasında qamət pozuntularının profilaktik və reabilitasiya tədbirlərində kinezioloji yanaşmalar» mövzusunda vebinar keçirilib.

Şimali Kipr Sağlamlıq və Sosial Elmlər Universitetinin Fiziki tərbiyə və idman fakültəsinin dekanı, professor Şahin Əhmədovun təqdim etdiyi vebinarda 83 pediatr, istehsalat təcrübəsi keçən həkim və rezident iştirak edib.

Təqdimatda ümumi kineziologiya elmi barədə, bədənin qamətinin formalaşmasında orqan, əzələ və sümük-oynaq sistemlərinin əlaqəli olduğuna dair şəkil və məlumatlara geniş yer verilib.

Səhiyyə Nazirliyi Bakı Şəhər Dezinfeksiya Mərkəzinin baş həkimi Akif Məmmədov onlayn müsahibəsində təhsil müəssisələrində dezinfeksiya işləri barədə məlumat verib.

— Rəhbərlik etdiyiniz mərkəz dezinfeksiya işlərini harada və necə aparır?

— Həyata keçirdiyimiz dezinfeksiya işləri məqsədindən asılı olaraq ocaqlı və profilaktik kimi iki qrupa bölünür. Ocaqlı dezinfeksiyada infeksiyon xəstəlik keçirmiş xəstənin olduğu yer dezinfeksiya edilir. Profilaktik dezinfeksiyadan isə infeksiyon xəstəliyin yaranmasının qarşısını almaq üçün istifadə olunur. Bu məqsədlə virus və bakteriyaların daha çox yayılmasına səbəb olan yerlər — əhalinin sıx məskunlaşdığı ərazilər, məktəblər, müəssisələr dezinfeksiya edilir.

— Dezinfeksiya zamanı istifadə edilən maddələr hansı xüsusiyyətlərə malik olmalıdır?

— Dezinfeksiyaedici maddələr mikroorqanizmləri, yəni xəstəliklərin törədici olan virus və bakteriyaları qısa müddətdə məhv edə bilməli, eyni zamanda, insan orqanizmi üçün zərərli olmamalıdır.

— Hazırda məktəblərdə dezinfeksiya işləri hansı üsulla

İnfeksiyon xəstəlik aşkarlanan məktəblərin ərazisi ocaqlı dezinfeksiya olunur

və tezliklə aparılır?

— Adətən, təhsil müəssisələrində dezinfeksiya nəm üsulla həyata keçirilir. Bu üsulla dezinfeksiya işləri aparıldıqdan 2 saat sonra yeri nəm dəsmalla silinməlidir. Dezinfeksiya məqsə-

hər hansı bir zərəri varmı?

— Bu maddələr normalda insan orqanizmi üçün zərərsizdir, amma ehtiyatsızlıq nəticəsində ələ dəysə və yaxud da hər hansı nahiyə ilə təmas etsə, ziyanı ola bilər. Əldə, dəridə qaşınma,

dilə bromoseptdən istifadə olunur. Bu zaman sinif otaqları, partalar, pəncərə altlıqları, pilləkən tutacaqları dezinfeksiya edilir. Bu işlər profilaktika məqsədilə həftədə bir dəfə aparılır. Ancaq məktəbdə infeksiyon xəstəlik aşkar olunarsa, həmin ərazi ocaqlı dezinfeksiya edilir. Bunlarla yanaşı, məktəblərdə növbələr arası cari dezinfeksiya işləri də aparılmalıdır.

— İstifadə olunan dezinfektantların insan sağlamlığına

qızartı, gözdə göynəmə hissi yarana bilər.

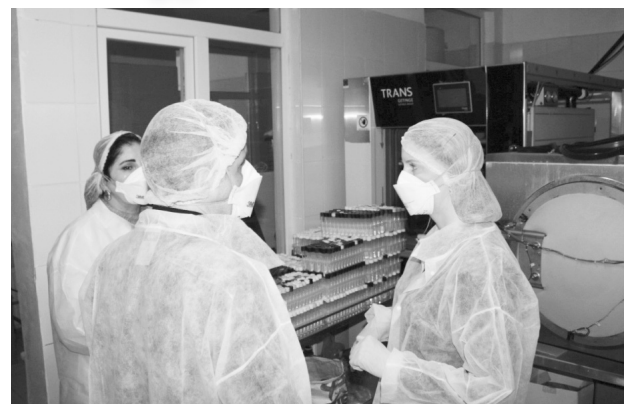
— Dezinfeksiyaedici maddələrdən istifadə zamanı nələrə diqqət yetirilməlidir?

— Əsasən təhlükəsizlik qaydalarına fikir vermək lazımdır. Bunun üçün ilk öncə bu işi görən işçilər xüsusi geyimlərdən (xüsusi əlcək, maska, eynəklərdən) istifadə etməlidirlər. Digər insanların təhlükəsizliyi üçün də müvafiq əməkdaşlar təlimatlandırılır.

Tibb müəssisələrində infeksiyaların profilaktikası və nəzarət tədbirləri qiymətləndirilib

İnfeksiyaların profilaktikası və nəzarət (İPN) tədbirlərinə riayət edilməsi müxtəlif virusların, o cümlədən COVID-19-a səbəb olan SARS-CoV-2 virusunun yayılmasının qarşısını almaq üçün çox vacibdir. COVID-19 pandemiyasına qarşı mübarizədə Azərbaycana davamlı texniki dəstək çərçivəsində, Avropa İttifaqı (Aİ) və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) birgə layihəsi ölkəmizdəki bir sıra xəstəxanalarda İPN tədbirlərinin qiymətləndirilməsini aparıb. Avropa İttifaqının maliyyələşdirdiyi Sağlamlıq üçün Həmrəylik Təşəbbüsünün tərkib hissəsi kimi baş tutan qiymətləndirmə ÜST-nin Azərbaycandakı nümayəndəliyi tərəfindən, Səhiyyə Nazirliyi və TƏBİB-lə birgə təşkil edilib.

Qiymətləndirmə missiyası ölkənin müxtəlif bölgələrindəki cəmi on xəstəxanayı, o cümlədən Bakıda iki, Şamaxıda bir və münaqişədən zərər çəkmiş Bərdə, Tərtər, Ağdam, Ağcabədi və Füzuli rayonlarında yerləşən yeddi xəstəxanayı əhatə edib. Missiya üzvləri qeyd olunan tibb müəssisələrində xəstələrin skrining və triajını, reanimasiya, doğum, sterilizasiya və cərrahiyyə şöbələrində İPN, eləcə də tibbi tullantıların idarə

olunmasına dair tədbirləri qiymətləndiriblər. Münaqişədən zərər çəkmiş rayonlardakı xəstəxanaların direktorları ilə İPN tədbirləri ilə bağlı ehtiyacların qarşılanması əhəmiyyətli dəstək yolları müzakirə edilib. Bu ərazilərdə çalışan 100-dək səhiyyə işçisinə qiymətləndirmə zamanı müəyyən olunmuş prioritet istiqamətlər üzrə təlim keçilib.

Qiymətləndirmə missiyası Səhiyyə Nazirliyi və TƏBİB nümayəndələrinin, ÜST ekspertlərinin iştirakı ilə Bakıda keçirilən ikigünlük seminarla başa çatıb. Toplantıda ölkənin İPN-ə dair texniki sənədləri müzakirə edilib, ÜST ekspertlərinin tövsiyələri təqdim olunub. Missiyanın və müzakirələrin nəticəsi olaraq İPN sahəsində ölkəyə dəstəyin davam etdirilməsi, o cümlədən tibb müəssisələrinin maarifləndirici posterlərlə təmin olunması, xəstəxanalarda əl sanitariyası punktlarının yaradılması, ÜST-nin İPN-ə dair texniki sənədlərinin Azərbaycan dilinə tərcüməsi və yayılması, yerli səhiyyə işçiləri üçün vebinarlar silsiləsinin keçirilməsi qərara alınıb.

Səhiyyə Nazirliyinin Bakı şəhəri üzrə baş allerqoloqu Lale Allahverdiyeva allergik xəstələrin COVID-19 infeksiyasına yoluxması zamanı baş verə biləcək ağırlaşmalar barədə və peyvəndləmənin hansı hallarda aparıla biləcəyi haqqında müsahibə verir.

— Allergiyadan əziyyət çəkənlər koronavirus üçün risk qrupuna aiddirmi? Ümumiyyətlə, COVID-19 bu xəstələrə necə təsir edir?

— Allergiyadan əziyyət çəkən xəstələr COVID-19-un inkişaf etməsinə görə risk qrupuna daxil deyillər, çünki belə xəstələrin tənəffüs yollarının hüceyrələrində AÇF2 (angiotenzin çevirici ferment-2) geninin ekspressiyasının azalması müşahidə olunur. Lakin ağır dərəcəli, nəzarət olunmayan bronxial astmalı xəstələr istisna təşkil edirlər, onlar COVID-19-a görə yüksək risk qrupundadırlar. Onlardan başqa, digər allergik xəstəliklərin gedişini koronavirus infeksiyası ağırlaşdırır. Dünya üzrə aparılmış son tədqiqatların nəticələri göstərib ki, respirator allergiya və bronxial astmadan əziyyət çəkən xəstələr COVID-19-un ciddi və həyatı təhlükəli formaları ilə xəstələnməyə bilirlər.

Ancaq virus xəstəlikləri və

Allergik xəstəliyin kəskinləşməsi istənilən peyvəndləmə üçün əsas əks göstərişdir

COVID-19 allergiyanın simptomlarını ağırlaşdırır. Bu, respirator allergiyalı – bronxial astma, allergik rinitlər və polinoz olan xəstələrə aiddir. Virus iltihablaşmış selikli qışadan asanlıqla orqanizmə daxil olur və xəstədə allergiyanın gedişini ağırlaşdırır. Digər klinik mənzərə də ola bilər. Məsələn, bronxial astmanın remissiya mərhələsində olan xəstə koronavirusa yoluxanda infeksiya tənəffüs yollarının selikli qışasının virus mənşəli iltihabına səbəb olur. Allergenlərin zədələnmiş selikli qışadan keçməsi artır və beləcə, allergik iltihab kəskinləşir.

SARS-CoV-2 koronavirusu

bronxial astmanın kəskinləşməsi üçün triggerdir və ağır pnevmoniyaya səbəb ola bilər. Ağır dərəcəli, nəzarət olunmayan bronxial astma COVID-19 ilə xəstələnməmiş şəxslərdə daha ağır nəticələrə gətirib çıxara bilər. Bu səbəbdən, allergiyası olan pasiyentlərdə koronavirus infeksiyasının ən yaxşı profilaktikası elə allergiyanın özünün müalicə edilməsidir. Xəstələr allergiya əleyhinə bazis terapiyanı almalıdırlar, bu da xəstəliyi nəzarətdə saxlamağa və ağırlaşmalardan qaçmağa imkan verir.

— COVID-19 xəstəliyinin əlamətləri ilə allergiya əlamətləri bir-birindən necə fərqlənir?

— Respirator allergiyanın (atopik bronxial astma, allergik rinit, polinoz) və koronavirus infeksiyasının simptomları, həqiqətən də, çox oxşardır. Tənəffüsün çətinləşməsi, təngnəfəslik, öskürək, rinoreya, asqırma, burunda, boğazda, gözlərdə qaşınma, qıcıqlanma kimi simptomlar həm allergik xəstəliklərdə, həm də COVID-19 infeksiyasında ola bilər. Əgər

bu simptomlara yüksək hərarət, baş ağrısı və boğazda ağrı, ümumi halsızlıq və mialgiya, quru öskürək, iy və dad bilmənin itirilməsi də qoşularsa, onda mütləq həkimə müraciət etmək və COVID-19-a görə müayinədən keçmək lazımdır.

— Mətbuatda allergiyadan əziyyət çəkən insanların istifadə etdikləri antihistamin preparatlarının immun sistemini zəiflətməsi barədə yazılara rast gəlmək olur. Bu nə dərəcədə həqiqətə uyğundur?

— Antihistamin preparatlar allergik xəstəlikləri olan xəstələrin immun sistemini heç bir şəkildə zəiflədə bilməz. Koronavirus infeksiyasının və COVID-19 pnevmoniyasının müalicəsində antiviral preparatlar, antibiotiklər, antikoagulyantlar, hormonlar, vitaminlər istifadə olunur. Bütün bu preparatlar allergiyası olan xəstələrdə koronavirus infeksiyası zamanı toksikodermiya və ya övrə şəklində təzahür edən dərman allergiyasına səbəb ola bilər. Belə xəstələrə eyni zamanda çox sayda dərmanları ehtiyatla təyin etmək lazımdır. Bu, xüsusilə antibiotik və vitaminlərə aiddir.

— Ən çox verilən suallardan biri də budur ki, allergiyası olan insanlar COVID-19 peyvəndi vurdura bilərmə?

— Ümumilikdə, allergik xəstəliklər peyvəndlənmə, o cümlədən də COVID-19 əleyhinə vaksinasiya üçün əks göstəriş deyil. İstənilən peyvəndləmə üçün əsas əks göstəriş xəstəliyin kəskinləşməsi və nəzarətə alınmayan gedişinin olmasıdır.

Peyvəndlənməyə mütləq əks göstəriş əvvəllər yeridilmiş digər peyvənd və ya zərərli qərara qarşı allergik reaksiyaların, peyvəndin tərkibinə daxil olan komponentlərə qarşı ağır sistem və anafilaktik reaksiyaların olmasıdır. Peyvəndlərlə və ya inyeksiya şəklində olan dərman preparatları ilə bağlı olmayan digər allergik reaksiyalar COVID-19 əleyhinə peyvəndlənmənin aparılmasına əks göstəriş deyil.

Digər tərəfdən, allergik xəstəliyin kəskinləşməsi peyvəndlənmənin aparılmasına müvəqqəti əks göstərişdir. Xəstəliyin kəskin əlamətlərini aradan qaldırmaq və remissiya dövründə peyvəndlənmək lazımdır.

Narkoloji Mərkəzdə xəstələrə dərman müalicəsi ilə yanaşı, psixoloji yardım da göstərilir

Səhiyyə Nazirliyi Respublika Narkoloji Mərkəzinin (RNM) şöbə müdiri Pərvin Məmmədov mərkəzin fəaliyyəti barədə onlayn müsahibə verir.

— Narkoloji Mərkəzdə müalicə olunan vətəndaşlara necə yardım göstərilir?

— «Respublika Narkoloji Mərkəzi» publik hüquqi şəxs ixtisaslaşdırılmış ambulator və stasionar narkoloji xidmət göstərən müalicə-profilaktika müəssisəsidir, «Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa və digər müvafiq normativ-hüquqi aktlara uyğun fəaliyyət göstərir.

Mərkəzdə narkomaniyanın, alkoqolizmin, toksikomaniyanın və digər asılılıq hallarının qarşısını almaq məqsədilə müalicə və profilaktika işi aparılır. RNM əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinin, həmçinin alkoqol sərxoşluğunun ekspertizasını həyata keçirir. Azadlıqdan məhrumetmə yerlərindən alkoqolizm, narkomaniya və toksikomaniya ilə əlaqədar məcburi müalicəyə göndərilmiş şəxslərin müayinə və müalicəsi aparılır, narkotik vasitələrdən və digər psixotrop maddələrdən sui-istifadə edən şəxslərə psixoterapevtik yardım göstərilir.

— Narkoloji müalicədə normal psixoloji vəziyyəti necə bərpa edirsiniz?

— Narkoloji Mərkəzdə müalicə alan xəstələrə dərman müalicəsi ilə yanaşı, psixoloqlar tərəfindən fərdi və qrup terapiyaları şəklində psixoloji yardım göstərilir. Mövcud durumu nəzərə alaraq, xəstələrə psixoloji yardımın intensivliyi artırılır.

— RNM-də COVID-19-la necə mübarizə aparılır?

— Koronavirus infeksiyasının yayılmasına qarşı mübarizə məqsədilə mərkəzdə maska taxılması, sosial məsafənin qorunması, əl gigiyenasına əməl edilməsi tövsiyələrini əks etdirən məlumatlandırıcı lövhələr vurulub. Giriş qapısında mərkəzə müraciət edən şəxslərin hərarəti yoxlanılaraq, dezinfeksiyaedici vasitələrdən istifadə edilir. İlkin olaraq Qəbul şöbəsində xəstələrin hərarəti yoxlanılır. Əgər xəstənin hərarəti normaldan yüksək olarsa, COVID-19 test müayinəsi məsləhət görülür. Pandemiya ilə əlaqədar stasionar şəraitdə müalicə alan xəstələrin təhlükəsizliyi məqsədilə xüsusi karantin rejimi qaydalarına əsasən xəstə yaxınları ilə görüş qadağan edilib. Bütün otaqlar və dəhlizlər dezinfeksiyaedici məhlulla müntəzəm olaraq

təmizlənir.

— Sizin mərkəz hər zaman təhsil ocaqlarında görüşlər, maarifləndirmə seminarları keçirir. Pandemiya dövründə bu fəaliyyətinizi hansı şəkildə davam etdirirsiniz?

— Pandemiya ilə əlaqədar olaraq, tədris müəssisələrində maarifləndirici tədbirlər müvəqqəti təxirə salınıb. Yalnız cəzaçəkmə müəssisələrində, hərbi məktəbin məzunları, gənc zabıt və əsgərlər qarşısında, KİV-də, həmçinin onlayn şəkildə «Narkotiklərə «YOX» deyək!» şüarı altında narkomaniyaya qarşı maarifləndirici-təbliğat xarakterli sual-cavab, müzakirə və diskussiyalar müəmmadi olaraq həyata keçirilir.

— Mərkəzə edilən müraciətlərdə hansı hallar daha çox müşahidə olunur?

— Son dövrlər edilən müraciətlərə əsasən deyərək ki, polinarkomaniya, yəni iki və daha artıq sintetik, yarımsintetik və təbii narkotik vasitələrin birlikdə qəbulu halları çoxalıb. Psixostimulyatorlar qrupundan sintetik psixoaktiv maddə olan metamfetaminin və opiatların birlikdə qəbulu istifadəçilərin sinir sistemində kəskin pozuntular yaradır.

Belə hallarda həkim-narkoloqlarla yanaşı, müalicədə həkim-psixoterapevt və həkim-nevropatoloqlara ciddi ehtiyac duyulur.

— RNM-də neçə şəxs qeydiyyatdadır və ötən illə müqayisədə statistika necə dəyişib?

— Hazırda mərkəzdə qeydiyyatda olan narkotik maddə istifadəçilərinin sayı 33 788-dir. Onlardan 618-i qadın, doqquzu 15-17 yaşlarda, 12 969-i isə 18-34 yaşlar arası pasiyentlərdir. Qeyd edim ki, ötən il qeydiyyatda 32 921 nəfər olub. Amma bu artımı ölkədə narkotik maddə istifadəçilərin sayının artması kimi qəbul etmək də düzgün olmaz. Düşünürəm ki, bu, Narkoloji Mərkəzə müraciətlərin sayında olan dəyişiklikdir. Yəni biz bunu mərkəzdə aparılan müalicəyə olan inamın artması kimi dəyərləndiririk.

Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssisləri piylənmə üzrə beynəlxalq konfransda çıxış ediblər

Ümumdünya Piylənmə ilə Mübarizə Gününə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilib. Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssisləri tədbirdə çıxış ediblər.

rolu olduğunu göstərdi.

Bu səbəbdən, Nutrisiologiya, Diyetologiya və Piylənmənin Profilaktikası Akademiyası (ANDOP) 2021-ci il Ümumdünya Piylənmə ilə Mübarizə

DÜNYA PIYLƏNMƏ İLƏ MÜBARİZƏ GÜNÜ 2021

Beynəlxalq Elmi-Praktiki Konfrans

Bu barədə Nazirliyin məlumatı xidmətindən məlumat verilib. Dördgünlük Beynəlxalq konfrans COVID-19-un cəmiyyətimizə təsir etdiyi bir zamanda xüsusilə aktual olan piylənmə problemi ilə mübarizə aparmaq üçün əhali arasında maarifləndirmə işlərini artırmaq, bu sahədə bilik və təcrübəni paylaşmaq və mübarizə sistemlərini gücləndirmək məqsədi daşıyır.

Bu il nəinki piylənməsi olan insanlar üçün çətin keçdi, həmçinin bütün dünyaya piylənmənin həmişəkindən daha çox diqqət və anlayış tələb etdiyini göstərdi. Artıq çəki problemi ilə COVID-19 arasındakı mürəkkəb və təhlükəli qarşılıqlı əlaqə piylənmənin profilaktikası və müalicəsinə ehtiyac olduğunu bir daha xatırlatdı və hər kəsin — dövlətlərin, səhiyyə işçilərinin, piylənməsi olan insanların və geniş ictimaiyyətin bu işdə böyük

Gününi ölkəmizdə, Səhiyyə Nazirliyi, İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi, WOF (World Obesity Federation), Türkiyə Obezite Araşdırma Dərnəyi (TOAD) və EASO-OMFT (Obesity Management Task Force) təşkilatının piylənmə ilə mübarizə üzrə işçi qrupunun dəstəyi ilə həyata keçirib.

Onlayn konfrans bu sahədə çalışan müxtəlif ixtisaslı həkimləri — terapevt, kardioloq, endokrinoloq, diyetoloq və nutrisioqları, habelə artıq çəkidən əziyyət çəkən insanları və onların təşkilatlarını bir araya gətirib.

Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən davamlı tibbi təhsil üzrə akkreditə edilmiş bu tədbirdə Türkiyə, Böyük Britaniya, Fransa, İtaliya, Azərbaycan və digər ölkələrin bu sahə üzrə mütəxəssis həkimlərinin məruzələri dinlənilib.

Beynəlxalq konfransın fəal iştirakçılarına sertifikatlar verilib.

COVID-19 əleyhinə vaksirlər müxtəlifdir və hər peyvənd istehsalçısı məhsulunun koronavirusa yoluxmadan qoruma müddətini fərqli göstərir. Məsələn, «Sputnik V» vaksininin qoruyuculuq müddətinin 2 ilə qədər olduğu deyilir. Lakin bu məlumatların doğruluğunu zaman göstərəcək. Ümumi olaraq, vaksiniyanın təsirinin ən azı yarım il olacağı gözlənilir. Bəzi tədqiqatlara görə, bu müddətin 6-8 ay və ondan çox olacağı da güman edilir. Lakin bununla bağlı da tam məlumat yoxdur.

Bunu Səhiyyə Nazirliyinin baş infeksionisti Təyyar Eyvazov «COVID-19: vaksiniyaya və gigiyenə» mövzusunda çıxışında deyib.

Baş infeksionist bildirib ki, vaksin vurdurmadan əvvəl nə vaxtsa infeksiyaya yoluxub-yoluxmamağı müəyyənləşdirmək məqsədilə qan analizi verməyə ehtiyac yoxdur. Çünki xəstəliyə yoluxub sağalmaq vaksiniyaya üçün əks-göstəriş deyil. Belə insanlar müəyyən müddətdən sonra vaksiniyaya olunarsa, bu, immunoloji yaddaşı bir qədər də təzələyir və həmin şəxslərin qorunma şansı çoxalır. Araşdırmalara görə, xəstəliyi keçirib sağalan insanlarda vaksindən sonra əmələ gələn anticisimlərin səviyyəsi daha yüksək olur. Ona görə də analiz verilməsinə ehtiyac yoxdur. Lakin hər kəs özü haqqında fərdi məlumat almaq üçün analiz verə bilər.

Təyyar Eyvazov qeyd edib ki, hər bir vaksinin özünün mütləq və nisbi əks-göstərişləri var. Mütləq əks-göstəriş odur ki, hansısa şəxsə heç zaman vaksin vurmaq olmaz. Bu, əsasən vaksinin və ya onun tərkibində olan hər hansı bir komponentə qarşı əvvəlki hansısa vaksiniyada

Baş infeksionist: «Vaksinlərin qoruyuculuq müddətinin yarım ildən çox olacağı gözlənilir»

ağır, anafilaktik reaksiyanın olması və ya müəyyən peyvənddən sonra ağır postvaksinal fəsadların baş verməsi zamanı olur. Belə hallar çox azdır. Ölkəmizdə COVID-19 əleyhinə vaksiniyaya yanvarın 18-dən etibarən başlanılıb, indiyədək güclü allergik reaksiya qeydə alınmayıb, Səhiyyə Nazirliyinə bu barədə məlumat daxil olmayıb. Nisbi əks-göstərişlər isə müvəqqəti xarakter daşıyır. Məsələn, qrip və ya başqa bir infeksiya xəstəlik keçirənlərə prosesin ağırlığından asılı olaraq yalnız 2-4 həftə sonra vaksin vurmaq olar. Xəstəliyin kəskin dövründə vaksin vurdurmaq olmaz. Bundan başqa, xroniki xəstəliyin kəskinləşməsi vaxtı peyvənd vurulmamalıdır, onu xəstəlik normallaşandan sonra vurdurmaq olar. Onkoloji xəstələr də aktiv müalicə zamanı vaksin vurdurma bilməzlər.

Səhiyyə Nazirliyinin baş infeksionisti deyib ki, yeni növ koronavirus əleyhinə vaksin vurdurandan sonra immunitet dərhal formalaşır. Bunun üçün ikinci dozadan sonra ən azı 2 həftə keçməlidir. Fərddən asılı olaraq, bu müddət uzun da ola bilər. Yalnız bundan sonra immunitet formalaşmış hesab olunur.

O bildirib ki, vaksinlərin effektivliyi 100 faiz deyil: «Bəzi

insanlarda vaksin vurulandan sonra da COVID-19-a yoluxma halı qeydə alına bilər. Lakin həmin vətəndaşlar xəstəliyi daha yüngül keçirəcək və ölüm istisna olacaqdır».

Bərpa müddəti haqqında isə baş mütəxəssis bildirib ki, koronavirus infeksiyasına yoluxub sağalan insanlarda müəyyən əlamətlər bir müddət davam edir. COVID-19-un ən çox müşahidə edilən simptomlarından biri iy və dadbilmənin itməsidir. Bir aydan sonra əksər insanlarda bu hisslər tam və ya hissəvi, 3-6 ay ərzində böyük əksəriyyətdə tam bərpa olunur. Az adamlarda bundan artıq vaxt keçsə də, iy və dadbilmə hissi bərpa olunmur. Bu, çox böyük psixoloji sarsıntıya səbəb ola bilər. Belə halda tək-cəli selikli qışa yox, iybilmə-dadbilmə iş-tirək edən reseptor aparat da zədələnir ki, bunun da bərpası az sayda insanlarda bir müddət davam edir. Xəstəliyi keçirən insanların üçdəbirində isə ümumi halsızlıq, zəiflik, iş qabiliyyətinin azalması, diqqəti cəmləməkdə çətinlik, yaddaş və yuxu pozulması, bədən, əzələ ağrıları, subfebril hərarət bir müddət müşahidə olunur. Belə halların keçməsi üçün zaman lazımdır.

Təyyar Eyvazov çıxışında deyib ki, xəstəliyi ağır keçirən, ağciyərlərin dərin zədələnməsi olan və sonrakı müddətlərdə fibrozlaşma gedənlərdə bərpa prosesi insanın rezervindən asılıdır: «Yəni xəstə cavandırısa və yanaşı xəstəlikləri yoxdursa, bərpa prosesi sürətli gedəcək və az qalıq əlamətlərlə yekunlaşacaq. Lakin yaşlıdırsa və yanaşı xəstəlikləri varsa, onun bərpası problemlidir. Bu, bəzən əlilliyə də səbəb ola bilər».

Səhiyyə Nazirliyinin baş endokrinoloqu: «Şəkərli diabet xəstələri mütləq COVID-19 peyvəndi vurdurmalıdır»

Səhiyyə Nazirliyinin endokrinologiya üzrə baş mütəxəssisi Babək Salek Qənnadi onlayn müsahibə verərək, əhalinin COVID-19 infeksiyasına qarşı peyvənd olunması prosesində şəkərli diabet xəstələrinin də iştirak etməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Əvvəlcə şəkərli diabet xəstəliyi haqqında məlumat verən baş endokrinoloq deyib:

— Şəkərli diabet insulinin ifrazı, təsiri və ya hər iki problemin bir arada olması nəticəsində hiperqlikemiya ilə xarakterizə olunan metabolik xəstəlikdir. Hazırda o, tam müalicəsi mümkün olmayan xəstəliklər sırasına aiddir. Müalicəsiz və müvafiq pəhrizsiz xəstənin uzun illər yaşaması mümkün deyil, buna görə hər bir xəstə ömrünü uzatmaq və normal yaşamaq üçün pəhriz saxlamalı və müntəzəm olaraq müalicə almalıdır.

— Şəkər xəstəliyi insanda necə yaranır?

— Genetik meyillilik, piylənmə, insulin ifraz edən beta hüceyrələrin zədələnməsinə səbəb olan xəstəliklər: pankreatit, mədəaltı vəzi xərçəngi və daxili sekresiya vəzilərinin xəstəlikləri; virus infeksiyaları: qızılca, suçiçəyi, qrip, epidemik hepatit və digər xəstəliklər; sinir sisteminin gərginliyi, stres şəkərli diabetin əmələ gəlmə səbəbləridir.

— Diabetin ilkin əlamətləri hansılardır?

— Ağızda quruluq, susuzluq, sidiyə tez-tez getmə (xüsusən gecələr), kəskin çəki itirmə, bəzən səbəbsiz olaraq çəkinin artması, bulanıq görmə, ayaqlarda keylik, ağrılar, dəridə quruluq, qaşınma, yorğunluq, halsızlıq şəkərli diabetin əlamətləri sırasındadır.

— Kimlər 2-ci tip diabetin risk daşıyıcısıdır?

— Artıq çəki, birinci və ya ikinci dərəcəli qohumun şəkərli diabet olması, hipertoniya, insulin rezistentliyi ilə əlaqədar olan klinik vəziyyətlər, məsələn, ağır dərəcəli piylənmə, akantokeratodermiya, habelə steroid və antipsixotik dərmanların qəbulu risk amilləridir. Həmçinin polikistoz yumurtalıqlar sindromu olan qadınlar, orqan transplantasiyası olunan xəstələr, anamnezdə ürək-damar xəstəliyi olanlar risk qrupundadırlar. Digər risk amilləri də var.

— Son bir ildə şəkərli diabetin COVID-19 xəstəliyini ağırlaşdırması ilə bağlı xeyli xəbərlər yayıldı. Bununla bağlı hansı risklər var?

— Vaxtında normal kompensasiya olunmuş diabet xəstələrində COVID-19 xəstəliyi də normal keçirilir. Lakin kompensasiya olunmayan, nəzarətsiz şəkərli diabet xəstələri üçün koronavirus infeksiyası daha ağır və fəsadlarla nəti-

cələnir. Qanda şəkərin kəskin yüksəlməsi diabetik ketoasidoz, diabetik nefropatiya, diabetik retinopatiya kimi fəsadlara gətirib çıxarır. Bu səbəbdendir ki, COVID-19-un ölüm statistikasında kardiovaskulyar xəstələrdən sonra ikinci yerdə şəkərli diabet xəstələridir.

— Ən çox verilən suallardan biri də budur ki, şəkər xəstələri COVID-19 vaksini vurdura bilərlərmi?

— Nəinki vurdura bilərlər, risk qrupuna aid olduqlarına görə şəkərli diabet xəstələri mütləq qaydada COVID-19 peyvəndi vurdurulmalıdırlar.

COVID-19-la əlaqədar tibb işçilərinin təkmilləşdirilməsi davam edir

Ötən ilin sentyabrından başlayaraq, Azərbaycanda yeni növ koronavirusa (COVID-19) qarşı mübarizə tədbirlərinin potensia-

sində Bakıda və ölkəmizin on bölgəsində yaradılmış təlim mərkəzlərində milli mütəxəssis-təlimçilər tibb işçiləri üçün müxtəlif mövzu-

lının artırılması və təcili tibbi yardımın müvafiq sisteminin yaradılmasına dəstək olaraq «PROACT» təlim layihəsi həyata keçirilir. Səhiyyə sisteminin bütün səviyyələrini əhatə edən layihə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının, ABS-in Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin, UNICEF-in və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin dəstəyi ilə icra olunur.

Layihəyə dəstək verən təşkilatlar tibb işçilərinin kurslara cəlb olunmasında, yerli tibbi müəssisələrində şəraitin təlimlərin keçirilməsinə uyğunlaşdırılmasında yaxından kömək göstərirlər. Proqramın məqsədi çevik, mobil və səlahiyyətli səhiyyə işçi qüvvəsini hazırlamaq, infeksiyaların qarşısının alınması və onlara nəzarət sistemlərini gücləndirmək, icmalarda COVID-19-la əlaqəli ünsiyyət riskini azaltmaqdan ibarətdir.

Bu məqsədə nail olmaq üçün Türkiyənin Egey Universitetinin mütəxəssisləri tərəfindən Azərbaycanda 24 milli mütəxəssis-təlimçi hazırlanıb. Layihə çərçivə-

lara həsr olunan kurslar keçirlər.

Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun əməkdaşları da həmin təlimlərdə tərəfdaş qismində iştirak edirlər.

İnstitutun Pediatriya kafedrasının dosentləri Mətanət Qaraxanova və Təranə İbadova layihə çərçivəsində Lənkəran şəhəri və Göyçay rayonunda milli təlimçi kimi yerli həkim və tibb bacıları üçün "COVID-19: Tibb işçiləri üçün risklər, qorunma və risk ünsiyyəti" adlı kurs keçiblər. İki gün davam edən kursda tibb işçiləri COVID-19 infeksiyasının törədiciyi, yoluxma yolları, təmaslı şəxslərin izlənməsi, qorunma tədbirləri, fərdi qoruyucu vasitələrin istifadəsi barədə biliklərə yiyələniblər.

Bununla yanaşı, kurs iştirakçılarına yeni növ koronavirusla əlaqədar risk kommunikasiyası və ünsürlərinin nədən ibarət olması, xəstələr, xəstə yaxınları və cəmiyyətdəki digər şəxslərlə təsirli əlaqə, risk kommunikasiyasının necə aparılması barədə geniş məlumatlar çatdırılıb.

Kurslar may ayına qədər davam edəcək.

Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu (ADHTİ) və İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin əməkdaşlığı, Bakı Kardiologiya Akademiyasının texniki və təşkilati dəstəyi ilə Hipertoniya üzrə 1-ci Bakı beynəlxalq təlim kursu keçirilib. Onlayn formatda baş tutan kursda Türkiyə, İtaliya, İspaniya və İsrailin aparıcı beynəlxalq ekspertləri ilə yanaşı, ADHTİ-nin professor-müəllim heyəti, Elmi Tədqiqat Kardiologiya İnstitutunun və Azərbaycan Kardiologiya Cəmiyyətinin aparıcı mütəxəssisləri də iştirak ediblər.

Təlimdə «Yüksək qan təzyiqinin diaqnostikası və müalicəsi», «Preoperativ hipertenziya», «Təcili və təxirəsalınmaz hipertenziv halların farmakoterapiyası», «Renovaskulyar hipertenziya», «Böyrək çatışmazlığı olan xəstələrdə hipertoniya» və 35-dən çox digər mövzu üzrə təqdimatlar edilib, interaktiv sual-cavab sessiyaları aparılıb.

Təlim kursunda Avropa Hipertoniya Cəmiyyəti Fondunun prezidenti, professor

Hipertoniya üzrə 1-ci Bakı beynəlxalq təlim kursu

Giuseppe Mancianin «Arterial hipertenzianın müalicəsi üzrə Avropa Kardiologiya Cəmiyyəti və Avropa Hipertoniya Cəmiyyətinin tövsiyələri», Avropa Hipertoniya Cəmiyyətinin vitse-prezidenti, İspaniyanın Valensiya Universitetinin Pediatriya kafedrasının professoru Empar Lurbenin «Hipertenziya üzrə Avropa Cəmiyyətinin uşaq və yeniyetmələrdə yüksək qan təzyiqinin müalicəsinə dair 2016-cı il tövsiyələri», Türkiyənin Hipertoniya və Ateroskleroz Dərnəyinin rəhbəri, Avropa

Kardiologiya Cəmiyyətinin Hipertoniya üzrə İşçi Qrupunun sədri, professor Serap Erdinin «Rezistent hipertoniya», ADHTİ-nin Terapiya kafedrasının professoru Valeh Mirzəzadənin «Şəkərsalıcı terapiyanın kardiologiya aspektləri», professor İsa Mustafayevin «2-ci tip şəkərli diabet xəstələrində arterial hipertenzianın müalicəsi» mövzularında çıxışları xüsusi maraqla dinlənilib.

Təlimdə test imtahanından uğurla keçən iştirakçılara sertifikatlar verilib.

Çin COVID-19 əleyhinə dördüncü vaksini hazırladı

Çində COVID-19 virusu əleyhinə daha bir peyvəndin təcili istifadəsinə icazə verilib.

Çin Elmlər Akademiyasının Mikrobiologiya İnstitutu mütəxəssislərinin hazırladığı rekombinant zülal peyvəndinin birinci və ikinci mərhələ sınaqları ötən ilin oktyabrında başa çatıb. Nəticələr peyvəndin təhlükəsiz və effektiv olduğunu göstərmiş, heç bir yan təsir qeydə alınmayıb. Peyvəndin 3-cü mərhələ sınaqları Çin ilə yanaşı, Özbəkistan, Pakistan, Ekvador və İndoneziyada da aparılır. Bu mərhələdə 29 min nəfər peyvənd vurulması planlaşdırılıb. Artıq Özbəkistan həmin peyvəndi təsdiqləyib.

İnstitutun məlumatında qeyd olunur ki, onların hazırladığı vaksinin insan bədənində yarat-

dığı anticisimlərin səviyyəsi dünyadakı oxşar peyvəndlərlə, demək olar ki, eynidir. Onun kütləvi istehsalı asandır, saxlanması və daşınması üçün temperatur rejimi tələbi çox da sərt deyil.

Qeyd edək ki, «Anhui Zhifei Longcom Biopharmaceutical» şirkəti ilə birgə hazırlanan vaksin dünyada kliniki sınaqlarına icazə verilən ilk COVID-19 rekombinant zülal vaksini.

Bu, Çində təcili istifadəsinə icazə verilən 4-cü peyvənddir. Bundan əvvəl Çinin «Sinopharm», «Sinovac» və «CanSino» şirkətlərinin peyvəndlərinin təcili istifadəsinə icazə verilib.

Şahin CƏFƏROV,
AZƏRTAC-ın xüsusi müxbiri
Pekin

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) COVID-19-a qarşı vaksinlərin bütün dünyada ədalətli və bərabərhüquqlu şəkildə paylanmasının təmin edilməsinə yönəldilmiş «Yalnız birlikdə» adlı yeni global kampaniyaya start verib.

BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş yeni kampaniyanın başlanması ilə əlaqədar müraciətində deyib: «Virus 2,5 milyondan çox insanın həyatına son qoyub. Milyonlarla xəstə bu virusun sağlamlıq üçün təhlükəli olan uzunmüddətli fəsadlarından əziyyət çəkir».

Baş katibin birinci müavini Əminə Məhəmməd vurğulayıb: «Artıq bir ildir ki, biz başqa insanlarla birlikdə şam etmək, ya-

BMT-də «Yalnız birlikdə» kampaniyasına start verilib

xınlarımızla qucaqlaşmaq, məktəbə və işə birgə getmək imkanından məhrum. Milyonlarla insan dostlarını və qohumlarını itirib, müxtəlif ölkələrdə çoxsaylı vətəndaşlar dolanışqı vasitələrindən məhrum olub».

Əminə Məhəmməd qeyd edib ki, yeni vaksinlərin yaradılması üçün misilsiz global elmi səylər virusa qalib gələcəyimizə ümid verir. Bununla bərabər, sayıqlığı itirmək olmaz. Bu ümid yalnız bütün dünya miqyasında birgə iş nəticəsində gerçəkləşə bilər.

BMT-nin rəhbəri Antonio Quterreş hazırda mövcud olan vaksinlərin çox hissəsinin yal-

nız az sayda zəngin ölkələr tərəfindən istifadə edilməsinə görə narahatlığını bildirib və bir daha vurğulayıb ki, vaksinlər global ictimai sərvət hesab edil-

məlidir. Baş katib xatırladı ki, BMT Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının və özünün digər qurumlarının təmsalında tarixdə ən böyük global immunlaşdırma

kampaniyasının təşkilində ölkələrə dəstəkləyir.

«Dünyada heç bir ölkə bu böhrana təkbaşına qalib gələ bilməz», — deyən BMT rəhbəri vaksin ehtiyatlarının və müvafiq texnologiyaların tədarükünü genişləndirmək və onların paylanmasını sürətləndirmək üçün hökumətləri və şirkətləri əlbir olmağa çağırıb.

«Yalnız birlikdə» (#OnlyTogether) kampaniyasına start verilirərkən vurğulanı ki, dünyamız bu virusun öhdəsindən yalnız bir üsulla — əlbir hərəkət etməklə gələ bilər.

Xatırladaq ki, COVAX layihəsi COVID-19-a qarşı vaksinlərin tədarükü və bölüşdürülməsi üzrə unikal mərkəzləşdirilmiş təşəbbüsdür. Dünyanın 192 dövləti, o cümlədən Azərbaycan da bu təşəbbüsə qoşulub.

Cahangir Abdullayev - 120

Bu il Azərbaycanda tibb elminin inkişafında misilsiz xidmətləri olan dünya şöhrətli bir alimin, özündən sonra böyük bir məktəb qoyan pedaqoqun, ölkəmizdə kardioloqlar məktəbinin yaradıcısı Cahangir Məhəmməd oğlu Abdullayevin anadan olmasının 120 illiyi tamam olur.

Böyük insan, tanınmış alim Cahangir Abdullayev 1901-ci il mayın 1-də Gəncə şəhərində usta ailəsində anadan olmuşdu. Gəncədə klassik gimnaziyanı bitirdikdən sonra Bakıda Azərbaycan Dövlət Universitetinin Tibb fakültəsinə daxil olmuş, 1925-ci ildə oranı müvəffəqiyyətlə, yüksək göstəricilərlə başa vurmuşdu.

Bundan sonra gənc Cahan-gir 1926-cı ildə təhsilini davam etdirmək üçün Leningrad şəhərinə, tanınmış terapevt, kardioloq, akademik G.Lanqın rəhbərlik etdiyi məşhur klinikaya göndərilir, orada elmi biliklərə, klinik təcrübəyə, ən yeni əməli vərdislərə yiyələnir, ürək-damar sistemi xəstəlikləri zamanı orqanizmdə fizioloji və patoloji dəyişiklikləri çox ətraflı və dərinləndirən öyrənir.

1932-ci ildə Azərbaycana qayıdan C.Abdullayev Tibb İnstitutunun Hospital terapiyası kafedrasına dosent vəzifəsinə seçilir. O, Azərbaycan Tibb İnsti-

tutunun N.A.Semaşko adına 1 sayılı Klinik Xəstəxanada yerləşən və 1920-ci ildən fəaliyyət göstərən Hospital terapiya kafedrasında o vaxtın məşhur professorlarından A.Levin, P.Mezernitski, N.Afonski ilə birlikdə yüksək ixtisaslı həkim kadrların hazırlanmasında, dövrün tələblərinə uyğun elmi tədqiqat işlərinin və rəşional müalicə-profilaktika tədbirlərinin həyata keçirilməsində çox fəal iştirak edirdi. C.Abdullayevin kafedraya gəlməsi ilə o zamanlar ölkədə geniş yayılmış infeksiyon xəstəlikləri, xüsusilə də malyariya üzrə elmi tədqiqat işləri, kurortologiya, alimenter distrofiya, qanyaradıcı sistem və qan dövranı patologiyaları, revmatizm, mədə-bağırsaq traktına aid problemlərin tədqiqində canlanma yarandı. 1936-cı ildə «Malyariyalı xəstələrdə ürək-damar sistemi patologiyaları» mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə edən alim bundan sonra Hospital terapiyası kafedrasının professoru, 1942-ci ildən isə həmin kafedranın müdiri vəzifəsinə seçilir.

Azərbaycanda kardiologiyasının təşəkkülü və inkişafı tibb sahəsində dünya ədəbiyyatından aldığı geniş informasiyaya istinad edən ardıcıl tədqiqatçı və novator alim C.Abdullayevin adı ilə bağlıdır.

Akademik C.Abdullayev respublikamızda ilk dəfə elektrokardiografiyadan istifadə

edən və həkimlərin onu təcrübədə tətbiq etməsinə imkan yaradan mütəxəssis idi. O, ürək-damar sistemi xəstəliklərinin etiologiyası, patogenezi, klinika və müalicəsi, profilaktik tədbirlərin işlənilib hazırlanması, hemokoaqulyasiya və hemodinamika məsələləri, quruda və dənizdə neft çıxarılmasının tibbi problemləri üzrə araşdırmalar aparmışdı. Əhalinin kardioloji yardımla təminatına və təxirəsalınmaz kardioloji yardımın təşkilinə daim xüsusi diqqət yetirən C.Abdullayev ürək-damar sisteminin patologiyalarını, neftin tərkibindəki maddələrin neft emalı sənayesi işçilərinin ürək-damar sisteminə təsirini tədqiq edirdi. Dərin biliyə, çox geniş erudisiyaya və tükənməz enerjiyə malik olması ona Azərbaycan və rus dillərində 10-dan çox dərslük, monoqrafiya yazmağa imkan vermişdi. Müəllifin «Ürək-damar sistemi xəstəliklərinin diaqnostikası», «Kardiologiya məsələləri», «Daxili xəstəliklər», «Qan dövranı və qan sisteminin patoloji məsələləri», «Ateroskleroz və hipertoniya xəstəlikləri» kimi çox dərin məzmunlu kitabları tibb elminə verdiyi əhəmiyyətli töhfələrdir.

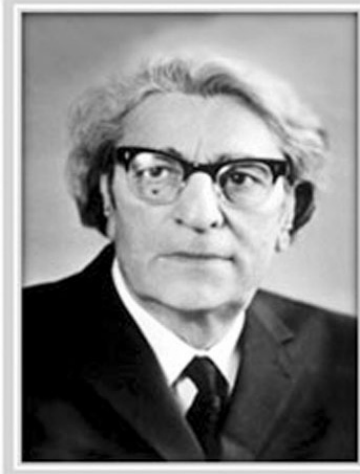
İkinci dünya müharibəsi zamanı C.Abdullayev Bakıda Semaşko adına Klinik Xəstəxana ilə yanaşı, həmin dövrdə bu xəstəxanada yerləşmiş 3687 sayılı hərbi evakohospitala da

rəhbərlik edib.

Akademik C.Abdullayev Azərbaycan Tibb İnstitutundakı intensiv elmi və pedaqoji fəaliyyətindən başqa, xeyli müddət Elmi Tədqiqat Qanköçürmə İnstitutunun klinik bölməsinə də yüksək səviyyədə başçılıq edib. Onun tarixi xidmətlərindən biri də 1960-cı ildə Bakıda Elmi Tədqiqat Eksperimental Klinik İnstitutunun nəzdində Klinik kardiologiya bölməsini yaratmağı olub. Burada böyük alimin rəhbərliyi altında yüksək ixtisaslı həkim-kardioloqlar hazırlanıb. Yaranmasında C.Abdullayevin xüsusi xidmətlərə malik olduğu Azərbaycan kardioloqlar məktəbi respublikadan kənarda da tanınırdı. Onun rəhbərliyi altında 46 elmlər namizədi, 14 elmlər doktoru hazırlanmışdı.

Cahangir Abdullayev bir müddət Azərbaycan Tibb Cəmiyyətinin sədri olmuşdu. 1964-cü ildə respublikada yeni təşkil olunan Azərbaycan Terapevtlər Cəmiyyətinin ilk sədri seçilmişdi. O, «Azərbaycan Tibb Jurnalı»nın redaksiya şurasının, SSRİ Kardiologiya Cəmiyyətinin, Beynəlxalq Terapevtlər və Hematoloqlar Assosiasiyasının üzvü, Böyük Tibb Ensiklopediyasının kardiologiya bölməsi üzrə redaktoru kimi çox məhsuldar fəaliyyət göstərmişdi.

1959-cu ildə C.Abdullayev Azərbaycan Elmlər Akademi-

yasının müxbir üzvü, 1969-cu ildə isə həqiqi üzvü seçilmişdi.

Akademik C.Abdullayev Vətən qarşısında xidmətlərinə görə bir çox orden və medallarla, habelə Fəxri Fərmanlarla təltif edilib. Azərbaycanda kardiologiyanın banisi kimi onun əziz xatirəsi Elmi Tədqiqat Kardiologiya İnstitutuna adının verilməsi ilə əbədləşdirilib.

Müasirləri C.Abdullayevi istedadlı, yorulmaz alim, çox səmimi, prinsipial və qayğıkeş insan kimi tanıyırdılar. O, Azərbaycan xalqının xatirəsində böyük bir şəxsiyyət kimi yaşayır.

Hazırda Azərbaycan Təbəbati Muzeyinin 7 zalının stend və vitrinlərində görkəmli alim Cahangir Abdullayevin həyat və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlar nümayiş olunur.

Sadatxan ƏLİYEV,
Azərbaycan Təbəbati
Muzeyinin direktoru,
Sevinc MANİYEV,
muzeyin baş mühafizi

AŞAĞIDAKI TİBB MÜƏSSİSƏLƏRİ GÖSTƏRİLƏN VAKANT YERLƏRƏ MÜSABİQƏ ELAN EDİR

«Respublika Narkoloji Mərkəzi» PHŞ

Tibb bacısı (qardaşı) - 8.0
Əczaçı - 1.0

Ünvan:

Şeyx Hüseyn küç., 69/71

Telefon: 455-07-61

Goranboy Rayon Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi

Həkim-epidemioloqun köməkçisi - 1.0

Ünvan: H.Əliyev pr. 23

Telefon: (02224) 5-17-89

3 nömrəli Uşaq Somatik Sanatoriyası

Tibbi-statistik - 1.0

Ünvan: Fioletov küç., 5

Telefon: 457-16-75

ATU-nun Onkoloji Klinikası

Tibb bacısı (qardaşı) -1.0

Ünvan: Ə.Qasımzadə küç., 14

Telefon: 597-43-23

Qəbələ Rayon Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi

Sanitar-feldşer - 2.0

Ünvan: 28 May küç., 93

Telefon: (02420) 5-12-57

«Məhkəmə-Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyi» PHŞ

Laborant -1.0

Ünvan: Mir-Qasimov küç., 1

Telefon: 595-21-25

Sumqayıt şəhər Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi

Sanitar-feldşer - 2.0

Ünvan: Natavan küç., 30

Telefon: (01865) 5-94-05

Pirallahı rayon Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi

Sanitar-feldşer - 1.0
Həkim-parazitoloqun köməkçisi - 1.0

Entomoloqun köməkçisi - 1.0
Feldşer-laborant - 2.0

Ünvan: K.Rzayev küç., 22/13

Telefon: 565-43-10

«Məhkəmə Psixiatrik Ekspertiza Mərkəzi» PHŞ

Tibb bacısı (qardaşı) - 7.0

Böyük tibb bacısı (qardaşı) - 1.0

Ünvan: A.Hüseyn küç., 69/71

Telefon: 455-44-79

ÜST Azərbaycan jurnalistləri üçün COVID-19-a dair informasiya bələdçisi hazırlayıb

Avropa İttifaqının maliyyə-ləşdirdiyi «Sağlamlıq üçün Həmrəylik Təşəbbüsü» layihəsi çərçivəsində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Azərbaycan nümayəndəliyi jurnalistlər üçün COVID-19-a dair informasiya bələdçisini Azərbaycan

dilinə tərcümə edərək dərc edib.

Bələdçidə ÜST-nin COVID-19 pandemiyası və peyvəndləri ilə bağlı professional xəbər hazırlanması, həmçinin bu zaman jurnalistlərin özlərini necə qoruya biləcəyinə dair tövsiyələr əks olunub.

Baş redaktor:
N.MƏCİDOVA

Baş redaktorun müavini:
S.NƏBİYEV

Qəzet 1991-ci il yanvarın 5-dən nəşr olunur.

Təsisçi:
Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi

Müəlliflərin fikirləri qəzetin mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər. Redaksiyaya gələn yazılar geri qaytarılmır, onlara rəy verilmir.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində

qeydiyyatla alınmışdır.
Qeydiyyat nömrəsi: B92

Ünvan: Cəfər Cabbarlı, 34.

1-ci mərtəbə

E-mail:

tibbqazeti@mail.ru

Tel./fax: 596-06-61

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və «CBS polygraphic production» mətbəəsində çap olunmuşdur.

İndeks: 1065

Tiraj: 11000

Başağlığı

Bakı şəhəri Binəqədi rayonu 9 nömrəli Şəhər Poliklinikasının kollektivi həkim-terapevt **ƏHMƏDOV CƏBRAYIL BƏHLUL OĞLUNUN** vaxtsız vəfatından kədərləndiyini bildirir, mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) qərarı ilə hər il 24 mart Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günü kimi qeyd edilir. ÜST və Beynəlxalq Vərəm və Ağciyər Xəstəlikləri ilə Mübarizə İttifaqı bu günü 1982-ci ildə — alman mikrobioloq Robert Kox tərəfindən vərəmin törədici olan Kox çöplərinin kəşf olunmasının 100 illiyi münasibətilə təsis ediblər.

Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günüə həsr olunmuş vebinar

Vərəm uşaqlardan da yan keçmir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının vərəmlə bağlı 2020-ci il hesabatına əsasən, 2019-cu ildə dünyada 1,2 milyon 15 yaşadək uşaq bu xəstəliyə tutulub.

Vərəm qarşısı alına bilən və müalicə edilə bilən xəstəlik olsa da, dünya miqyasında uşaq ölüm-

ləyhinə Dispanserin (VƏD) baş həkimi, professor Yavər Şıxəliyev çıxış edərək ölkəmizdə uşaqlarda vərəmin aşkarlanması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər haqqında məlumat verib və iştirakçıların bir neçə sualını cavablandırıb.

Vebinarda çıxış edən **Türkiyənin Bezmialem Fond Universiteti Tibb fakültəsinin uşaq sağlamlığı və xəstəlikləri üzrə, xüsusilə uşaq ağciyər xəstəlikləri üzrə ixtisaslaşmış professoru Erkan Çakır**

uşaqlarda vərəmin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsində Türkiyə təcrübəsi haqqında təqdimatla çıxış edib, tədbir iştirakçıların bu mövzuda suallarını cavablandırıb. O bildirib ki, Türkiyədə vərəmlə mübarizədə «Vərəm Savaş Dərnəyi» və digər vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları səhiyyə maarifi işində aktiv fəaliyyət göstərərək, Səhiyyə Nazirliyi ilə birgə bir sıra layihələr həyata keçirir.

Daha sonra vebinarda çıxış edən **Latviya Uşaq Kliniki və Şərqi Rıqa Kliniki Universitet Xəstəxanalarının**

həkim-pnevmonoloqu, ÜST-nin Uşaq vərəmi üzrə məsləhətçisi, professor İveta Ozere Latviyada pediatrik vərəmin aşkarlanması, profilaktika, müalicə və qayğı haqqında təqdimatla çıxış edib. Professor həm də uşaqlarda vərəmin profilaktika və müalicəsi ilə bağlı ÜST-nin tövsiyələri haqqında ətraflı məlumat verib.

Vebinarda uşaqlarda vərəmin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsində Azərbaycan təcrübəsi barədə **1 saylı VƏD-in Uşaq şöbəsinin müdiri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Mənzər Ağayeva** və **İSİM-in həkim-mütəxəssisi Vəfa Ağayeva** təqdimatla çıxış ediblər.

Ə.Əliyev adına ADHTİ-nin Pediatriya kafedrasının dosenti, Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin proqram koordinatoru Mətanət Qaraxanova «Uşaqlarda vərəm və COVID-19: ictimai tədbirlərin əhəmiyyəti» mövzusunda çıxış edib, vərəmlə mübarizə istiqamətində qeyri-hökumət təşkilatlarının əhəmiyyətli rolu, bu günədək görülmüş işlər, dərc olunmuş məlumat xarakterli kitabçalar haqqında danışdı.

Vərəmlə mübarizə üzrə Avropa Koalisiyasının idarə heyətinin üzvü, «Sağlamlığa Xidmət» İB-nin icraçı direktoru Pərvanə Vəliyeva Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günü ilə əlaqədar bu İB tərəfindən ölkəmizdə təşkil olunmuş silsilə aksiya və tədbirlərdən söz açıb.

Ümumilikdə 147 nəfərin, o cümlədən 32 xarici izləyicinin iştirak etdiyi vebinar rus dilində də təqdim olunub.

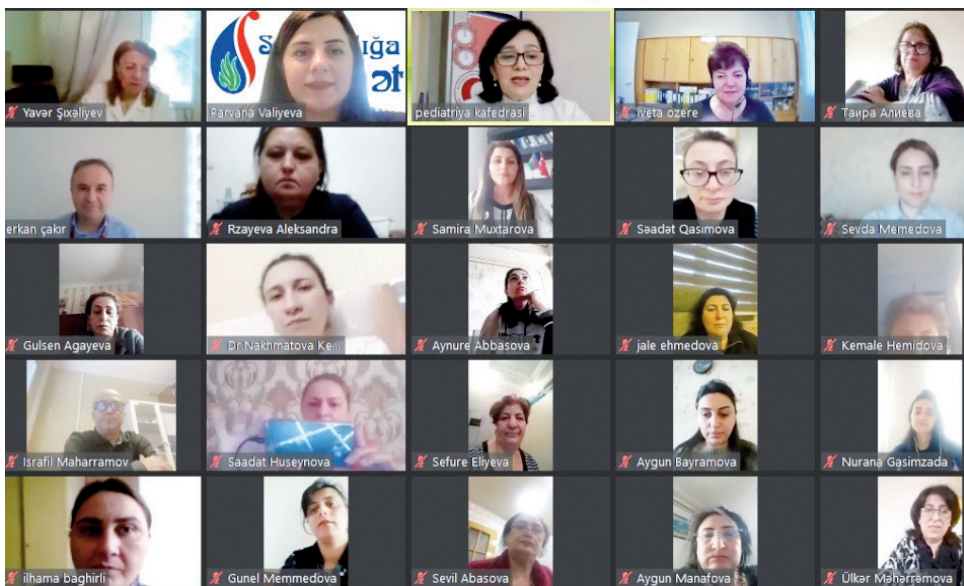
lərinin ilk səbəblərindən biridir. O, ən çox gənc və həssas insanlara təsir edir: uşaqlarda vərəmdən ölümlərin 80 faizi beş yaşdan kiçiklər arasında baş verir. Buna görə uşaq vərəminə, yeni doğulmuş körpələrin və beş yaşadək uşaqların ölümlərinə son qoymaq 2030 Davamlı İnkişaf Məqsədlərinin mərkəzində dayanır.

Bu barədə Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günüə həsr olunmuş «Uşaqlarda vərəm» mövzusunda regional vebinarda danışılıb. Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi (İSİM), Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu (ADHTİ), Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti və "Sağlamlığa Xidmət" İctimai Birliyinin (İB) birgə təşkilatçılığı ilə, TB REP proqramının dəstəyi ilə təşkil olunan vebinarın məqsədi uşaqlarda vərəm mövzusu ilə bağlı digər ölkələrlə təcrübə mübadiləsi aparmaq, bu istiqamətdə bilik və bacarıqları artırmaq, Türkiyə, Latviya, Azərbaycan və ümumilikdə beynəlxalq təcrübə ilə tanış olmaq idi.

Vebinarı giriş nitqi ilə açan **Elmi Tədqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutunun direktoru, professor Həqiqət Qədirova** Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günüə qeyd olunmasının və uşaqlarda vərəm mövzusunda dairə məlumat mübadiləsinin aparılmasının çox əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıb, vebinarın təşkilatçılarına öz minnətdarlığını bildirib.

Daha sonra **Səhiyyə Nazirliyinin baş ftiatri, 1 saylı Vərəm**

Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günü qeyd olundu

Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günüə qeyd olunmasının başlıca məqsədi əhalinin bu xəstəliklə bağlı məlumatlılığını artırmaqdan, habelə qlobal epidemiyanın ləğvi və profilaktika üsulları ilə əlaqədar söyləri birləşdirməkdən ibarətdir.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, hər gün dünyada 30 min nəfər vərəmə yoluxur, 4 500 nəfər, o cümlədən 700 uşaq isə bu xəstəlikdən həyatını itirir. Hər il vərəmə yoluxanların sayı 10 milyondan çox olur, onlardan 3 milyonu müalicə almır. İl ərzində 1,5 milyon insan vərəmdən dünyasını dəyişir.

Qız qalası vərəmlə mübarizəyə «qoşuldu»

Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günüə Bakının bir neçə məşhur tikilisi, o cümlədən Qız qalası və Bakı Olimpiya Stadionu qırmızı rənglə işıqlandırıldı. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının bu günlə bağlı şüarları («The clock is ticking», «End TB») onların üzərində nümayiş olundu.

Qeyd edək ki, «Stop TB» («Vərəmə son qoyaq») tərəfdaşlığı 2017-ci ildən başlayaraq hər il Ümumdünya Vərəmlə Mübarizə Günüə bu xəstəliklə mübarizəyə diqqəti yönəltmək məqsədilə dünyanın ayrı-ayrı şəhərlərində yerləşən tarixi memarlıq tikililərinin, əhəmiyyətli binaların qırmızı rəngə «boyanması» aksiyasını keçirir. Bu il bu aksiyaya ölkəmiz də qoşulub.

Vaksinlər ağırlaşmadan və ölümdən qoruyur

Səhiyyə Nazirliyinin COVID-19-la mübarizə üzrə işçi qrupunun üzvü Səbinə Babazadə peyvəndin vacibliyi və vaksinasıya prosesinin təşkili ilə bağlı müsahibə verib.

— Ölkəmizdə vaksinasıya prosesi necə gedir?

— Fevralın 8-dən etibarən yaşı 65-dən yuxarı, fevralın 17-dən isə 50 və daha yuxarı yaşda olan şəxslərin COVID-19 xəstəliyinə qarşı vaksinasıya həyata keçirilir. Martın 3-dən «Azərbaycan Respublikasında COVID-19 xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasıya Strategiyası»-na uyğun olaraq, ümumtəhsil müəssisələrinin pedaqoji və texniki heyətinin peyvəndlənməsinə başlanılıb. İlk olaraq, Bakı şəhərindəki ümumtəhsil müəssisələrində pedaqoji və texniki heyət mərkəzləşdirilmiş qaydada vaksinasıya olunacaq. Bu məqsədlə paytaxtın ümumtəhsil məktəblərində 10 vaksinasıya məntəqəsi yaradılıb. Qeyd edək ki, pandemiya şəraitində normal tədris mühitinin davam etdirilməsi üçün pedaqoji və texniki heyətin peyvənd olunması zəruridir.

Vaksinasıya prosesində iştirak etmək istəyənlər randevu.its.gov.az saytında qeydiyyatdan keçdikdən sonra poliklinikaya müraciət edə bilirlər. Qeydiyyat prosesində çətinlik çəkən vətəndaşlara bu işdə də yardım göstərilir. Vətəndaş poliklinikaya zəng edərək, şəxsi məlumatlarını qeydiyyat şöbəsinə verir və onlar qeydiyyat sistemə daxil edilir. İlk doza üçün qeydiyyatdan keçdikdən sonra hər 2 dozanın tarixi və saati mesaj şəklində vətəndaşa göndərilir. İkinci qeydiyyatın olmaması vətəndaşlar üçün də asanlıq yaradır.

— Peyvəndlənmə zamanı hansı çətinliklərlə rastlaşırsınız?

— Vətəndaşlar bəzən vaksinasıya olunmağa gəldikdə növbə gözləməklərdən narazılıq edirlər. Qeyd etmək istəyirəm ki, peyvənddən öncə bir neçə yoxlanış, məlumatların alınması prosesi müəyyən vaxt aparır. Gözləmənin əsas səbəblərdən biri isə qeydiyyatdan keçməmiş vətəndaşların müraciəti ilə yaranır. Onların bir-bir qeydiyyatdan alınması bəzən həqiqətən çətinliklər törədir, gözləmələrə və nəticədə müəyyən narazılıqlara səbəb olur. Buna görə vətəndaşlardan xahiş edirik ki, bizim işə yardım məqsədilə qabaqcadan qeydiyyatdan keçsinsinlər və ya bu prosesdə onlara yardımçı olmaq üçün yaxınlarına müraciət etsinsinlər.

— Vaksin vurulduqdan sonra hər hansı bir şikayətlə sizə müraciət edən olubmu?

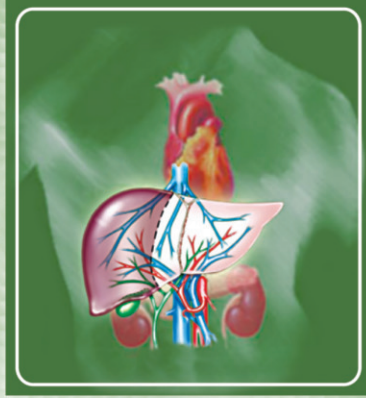
— Təkcə COVID-19 vaksini yox, bütün vaksinlərin vurulmasından sonra müəyyən yan təsirlər özünü göstərə bilər. Halsızlıq, qısa müddətli baş ağrıları, yüngül hərarət və ya inyeksiya yerində az miqdarda ağrı baş verə biləcək normal hallardır. Bəzən vaksinin həyəcanından təzyiq də qalxır. Bu hallar bütün vaksinlərdə mümkündür. Ancaq indiyədək «CoronaVac» vaksini ilə bağlı hər hansı ciddi bir vəziyyətlə və yaxud şikayətlə qarşılaşmamışıq.

— Bəzi insanların vaksindən imtina etmələrini necə dəyərləndirirsiniz?

— Peyvənd infeksiya xəstəliklərə qarşı ən effektiv müdafiə üsuludur. Hazırda vaksinasıya prosesi strategiyaya uyğun olaraq uğurla davam edir. Strategiyada yer almış əhali qruplarına aid, sağlamlıq şərtləri uyğun olan hər bir vətəndaş dövlət hesabına vaksinasıya edilə bilər və biz də bunu məsləhət görürük. Peyvənd ilk növbədə həmin şəxsin özünü və yaxınlarını yoluxmadan qoruyur. Kütləvi yoluxma hallarını və ölüm saylarını unutmamalıyıq. Vaksinlər bizi ağırlaşma hallarından və ölüm hadisələrindən qoruyur, həm də səhiyyənin üzərinə düşən yükü azaldır. Vətəndaşları etibarlı mənbələrə — rəsmi qurum və nümayəndələrin fikirlərinə əsaslanmağa çağırırıq. Bəzən sosial şəbəkələrdə paylaşılan yanlış informasiyalar insanlarda narahatlıq və çaşqınlığa səbəb olur. Bəzi səhifələrin öz izlənmə saylarını artırmaq məqsədilə paylaşıqları, həqiqəti əks etdirməyən yazılar ajiotaj yaradır. Bu tip paylaşımlar bəzən ciddi psixoloji gərginliyə gətirib çıxarır ki, bu da cəmiyyət tərəfindən bir-mənalı qarşılanmır. Vətəndaşlara tövsiyəmiz budur ki, belə həssas mövzularda yalnız rəsmi məlumatlara inansınlar. COVID-19-a qalib gəlməyin yeganə yolu qısa zaman ərzində kütləvi peyvəndləmə aparmaqla koronavirusa qarşı kollektiv immunitet qazanmaqdır.

URSOBILL

Ursodezoksixol turşusu 250 mq

**QARACİYƏRİN
MAKSİMAL
MÜDAFİƏSİ!**

- Kəskin və xroniki hepatitlər
- Qaraciyərin toksiki zədələnmələri
- "Qatılaşmış öd" sindromu
- Öd kisəsinin və öd çıxarıcı yolların xolesterin ödəşləri

Dozalanması:
Gündə 1-2 kapsul

SPAZMODIIL

Pipethanate ethobromide 20 mg

- Reflektor hipotoniya yaratmır
- Xolinergik effektləri yoxdur
- Kardiotrop təsirlər göstərmir
- Yalnız spazm nahiyyəsində təsir göstərir
- Peroral qəbul zamanı qısa müddətə effekt əldə olunur

imperium

DV N 20-01162 və DV N 20-01163

Olmesartan/amlodipin/HCTZ
40 mq/5 mq/12,5 mq örtüklü tabletlər

Olmesartan/amlodipin/HCTZ
40 mq/10 mq/25 mq örtüklü tabletlər

Antihipertenziv gücün mükəmməl forması!

